2 AYLIK EDEBİYAT FANZİNİ
Kasım - Aralık 2020

albatros

sözcükler kanatlandığında... fanzin

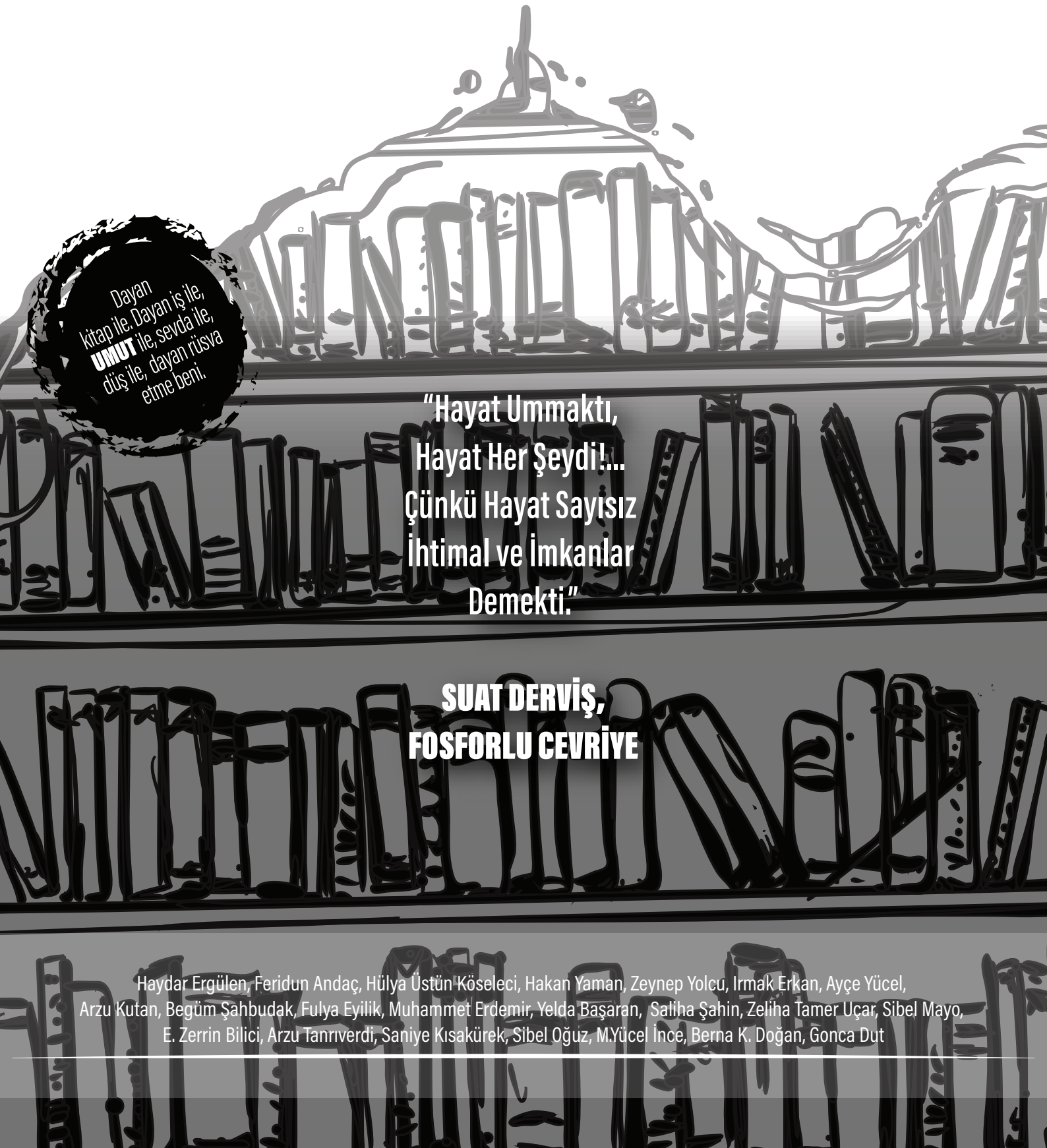

"Hayat Ummaktı,
Hayat Her Şeydi!...
Çünkü Hayat Sayısız
İhtimal ve İmkanlar
Demekti."

**SUAT DERVİŞ,
FOSFORLU CEVRİYE**

Haydar Ergülen, Feridun Andaç, Hülya Üstün Köseleci, Hakan Yaman, Zeynep Yolcu, Irmak Erkan, Ayçe Yücel, Arzu Kutan, Begüm Şahbudak, Fulya Eyilik, Muhammet Erdemir, Yelda Başaran, Saliha Şahin, Zeliha Tamer Uçar, Sibel Mayo, E. Zerrin Bilici, Arzu Tanrıverdi, Saniye Kısakürek, Sibel Oğuz, M.Yücel İnce, Berna K. Doğan, Gonca Dut

80 YILLIK DENEYİM

KÖSELECİLER 1933

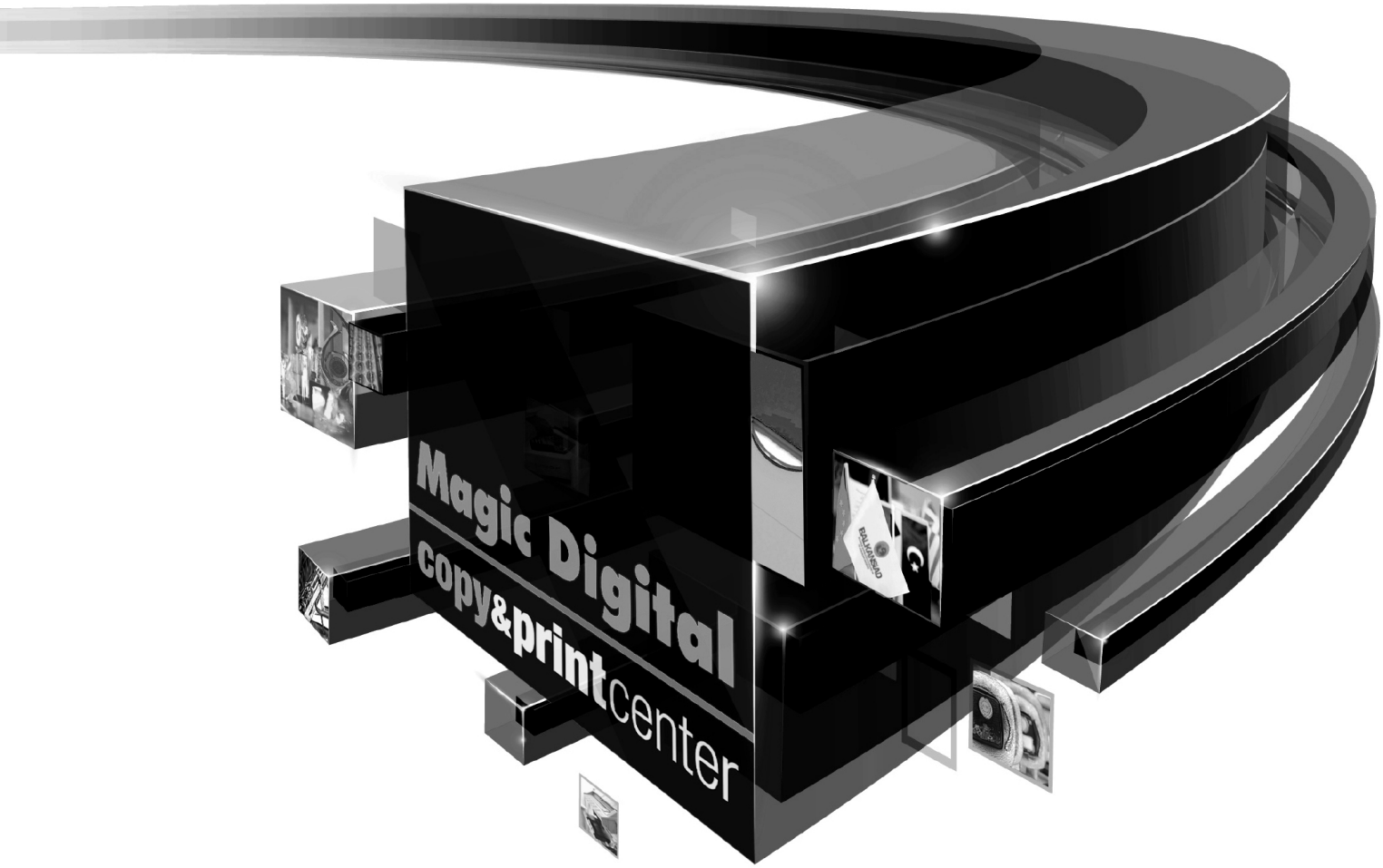

İŞ DÜNYASININ ÇÖZÜM ORTAĞI

Dijital Baskı, Matbaacılık, Promosyon, Medya Danışmanlığı ve Halkla İlişkiler
alanında hızlı ve kaliteli hizmetin güvenli adresi...

Bursa: Ulubatlı Hasan Bulvarı Güzeler İş Merkezi 102/A Osmangazi / BURSA Tel : 0.224 25 25 717 - Fax : 0.224 250 04 67 info@koseleciler.com.tr

www.koseleciler.com.tr

albatros fanzin
İki Aylık Edebiyat Fanzini
Kasım – Aralık 2020

Kapak Görseli
Necla EVERTSE
Dizgi ve Tasarım
Necla EVERTSE

Baskı ve Matbaa
Magic Digital Center – Hülya KÖSELECİ

Danışmanlar
Feridun ANDAÇ
Haydar ERGÜLEN

Genel Yayın Yönetmeni
Fulya EYİLİK

Fanzin Koordinatörü
Zeynep YOLCU

Yayın Kurulu
Arzu KUTAN
Fulya EYİLİK
Hülya KÖSELECİ
Irmak ERKAN
Muhammet ERDEVİR
Saliha ŞAHİN
Saniye KISAKÜREK

Sayı Editörleri
Begüm ŞAHBUDAK
Berna Kutlar DOĞAN
Birsen Güç METİN
Hakan YAMAN
Şule Vural AKHAN

Sosyal Medya
Muhammet ERDEVİR
Sibel MAYO

Eserden yazı sahibi sorumludur.

İYİ GELECEK

Heyy ... Siz!..
Size sesleniyoruz!
Bir dakika bakar mısınız
Tam karşınızda, gözünüzün önündeyiz.
Sizin için BURADAYIZ.
Paylaşmak,
sesimizi duyurmak,
birlikte sorgulamak,
sizi kışkırtmak,
kendimizden kaçmak,
kendimize sığınmak,
huzursuz etmek,
dinginlik getirmek,
umut aşılamak,
öfkelendirmek,
konuşulmayanı konuşmak,
unutmak,
anımsamak,
Pandora' nın kutusunu açmak için YAZIYORUZ.
Elinizi uzatın,
sayfaları çevirmeye başlayın...

ALBATROS FANZİN size İYİ GELECEK

YAZAR **HÜLYA ÜSTÜN KÖSELECİ**

PENCERE

İş battı baba."

Çok zorlandı bunu söyleyebilmek için. Sırtını dönüp pencereden dışarıya bakarken bulabildi o cesareti kendinde. O sırada akşam eline bir fırça almış bu yaşlı semtin gri binalarını kızıla boyamakla meşguldü. Caddedeki araçlar ağır ağır ilerliyor, eli kolu dolu insanlar sık adımlarla kaldırımları aşındırıyordu. Ama o bunları göremiyordu.

Yaşlı adamdan ses çıkmadı. O sırada tuvaletten yeni çıkmış, bastonundan güç alarak ilerliyordu. Koltuğuna yaklaştı, yavaşça kendini onun kucağına bıraktı.

Yorulmuştu.

Bakışlarını pencereden yaşlı adama doğru çevirdi. Daha yüksek sesle yineledi. "İşim battı, dedim baba."
"Duydum, bay astronomi uzmanı."
"Astronomi değil, gastronomi."
Elini havada sallayarak "Her ne zımbırtıysa," dedi yaşlı adam. "Borç istemeye geldiysen, benden metelik çıkmaz biliyorsun," dedi.
"Senden para falan istemiyorum baba."
Yaşlı adamın gözü orta sehpanın üzerindeydi. "Nerede bu kumanda?" diye söylendi.
Babasının arkasına elini soktu. Kumandayı çıkarıp uzattı. Yaşlı adam sertçe kaptı kumandayı.
"Baba." Derin bir nefes aldı. "Bir süre burada kalabilir miyim?"
"Hayırdır?"
"Restoranı kapattık. İşler tatsızdı epeydir. Şimdi de şu pandemi tuz biber ekti üstüne. Daha fazla zarara girmeden uzatmayalım dedik."
"Televizyonda söylüyorlar, yaşlıların evine gitmeyin, diye. Sen de tutmuş bana kalmaya geliyorsun." Kumandayı kurcalıyor, ona bakmıyordu. "O gökdelendeki dairene ne oldu?" diye sordu.
"Boşaltacağım. Kirası çok. Aylardır cepten yiyorum zaten."
"Gitsene karının yanına."
"Biliyorsun, biz boşanalı çok oluyor."
"Olsun, çocuğunun anası."
Söyleyemedi onun başkasıyla yeni bir yaşama başladığını. "Gidemem," diyebildi sadece.
Yaşlı adam kumandayı gözüne doğru iyice yaklaştırdı. Bir tuşa bastı eli titreyerek. "Kafasız," diye mırıldandı.
"Gene başladık."
"Yaramazlık yaptın mı, kadın milleti böyle kapının önüne koyar adamı."
" Of baba. Sanki sen sütten çıkmış ak kaşıksın. Hatırlasana biraz."
" O devir başkaydı. Kadınlar kocayı boşayıp evi üstüne almasını bilmezlerdi o zaman. En fazla dırdır ederlerdi."
"Burada bir süre kalabilir miyim, diye sordum sana baba."
"Sen gezenti adamsın. Durmazsın evde. Dışardan virüs taşırsın bana."
Hiçlik duygusu yeniden sökün etti içinde. Çocukluğundan bu yana babasının varlığıyla onun hiçliği hep kol kolaydı. Yorulmuştu bu duygudan. "Nasıl istersen baba," dedi. Kapıya yöneldi. "Başımın çaresine bakarım. Bu arada bir şey lazım olursa ararsın," dedi.
Yaşlı adam hala bakmıyordu ona. Gözü televizyondaydı.

Portmantodan paltosunu aldı, sırtına

geçirdi. Kapıyı açtı. Eşiği geçmek üzereyken yaşlı adamın sesi geldi. "Mutfakta Chivas vardı. Pencere tarafındaki dolapta. Birer parmak koy da getir."
Sesindeki acınası yalnızlığı hissetti. Duymamazlığa gelip kapıyı çarpıp çıkabilirdi. Üstelik haz da alabilirdi bundan. Yaşlı adam sesini yükseltti bu kez. "Buzdolabında da çikolata var. Viskinin yanında iyi gider."

Eşikte bir süre hareketsiz kaldı. Döndü, girdi içeriye. Paltosunu çıkarıp astı. Mutfak dolaplarını karıştırdı. Viski şişesiyle kadehleri buldu. "Buz da ister misin?" diye seslendi. Öfkeyle bağırdı babası. "Ne buzu? Hasta mı edeceksin beni?" Ne de çok korkuyor ölümden,diye düşündü.

Tepsiyle döndü salona. "Şu köşedeki zigon mudur nedir, onu getir yanıma," dedi yaşlı adam. "Hah, şöyle. Şuraya koy benim kadehi."

Çikolata kutusunu da bıraktı onun sehpasına. Kendi kadehini alıp kanepeye geçti. Kadehlerini birbirlerine doğru salladılar. Boğazı yandı ilk yudumda.

Konuşmuyorlardı. İkisinin de gözleri ekrana kilitlenmişti. Suskunluğu yaşlı adam bozdu. "Haber alıyor musun kardeşinden?"
"Arada bir konuşuyoruz."
"Her sene gelmemek için bahane ararardı. Al, işte bahanenin alası çıktı." Sesini inceltti. "Babacım çok istedik ama bu sefer de salgından dolayı gelemiyoruz." Güldü. Çocukken de güldürürdü babası eşin dostun taklidini yaparak.

"Kaç oldu Şikago'sundan gelmeyeli?"
"Yedi galiba."
Kadehi dikti. "Çok hızlısın. Bak her gün böyle çikolata, viski bekleme benden. Bitince yenisini sen alırsın." Başını salladı.
Ah baba!
Hep böyleydin, dedi içinden. Bir yerde okumuştu. Cimrilik derin bir mutsuzluğun belirtisidir, diye.

Viskinin ağırlığı babasının göz kapaklarını aşağıya çekti. Sadece televizyonun cılız sesi işitiliyordu. Akşamüzeri eve sızan caddenin gürültüsü de kalmamıştı.

Mağazalar kapanmış, cadde tenhalaşmış olmalıydı. Az kalmıştı sokağa çıkma yasağının başlamasına. Yerinden kalktı.

Pencereye doğru ilerledi. Karanlıktı. Başı öne düşmüş babasının cama yansımasından başka bir şey göremedi.

" YENİ BİR HAYAT MÜMKÜN OLMAZDI BELKİ, İKİMİZ DE BUNUN İÇİN FAZLASIYLA YAŞLIYDIK."

KAFKA
BABAMA MEKTUP

CAMDAN ŞİİR

Gözlerimin perdesini aralayınca siz,
Güneş vururdu yüzüme aydınlanırdı eviniz,
Bir fincan kahve ve yüksek ses müzikle,
Telaşla başlardı gün çalınca ziliniz.
Ve siz bayan, evet siz!
Nerede o eski günleriniz?

Tozlu gülüşünüz asılı aylardır portmantoya,
Verev bakışlarınız takılır köşedeki aynaya,
Üstünüzde naif bir yalnızlıkla,
Dibi tutmuş maziyi koyarsınız masaya.
Ve siz bayan, evet siz!
Mahzun gözlerinizle kimi beklersiniz?

Bir sokak lambası loşluğu artık içimizde,
Alnınız iz bırakır baş başa verdiğimizde,
Geveze aksinizle susarak konuşuruz,
Buğulanır bir yanım gecesi soğuk mevsimde,
Ve siz bayan, evet siz!
Sıcacık ellerinizle bana kalp mi çizdiniz?

CEREN EKER

YAZAR **PROF. DR. HAKAN YAMAN**

BOZKIR'IN UMUDU

Eckstein'ın fotoğraflarının dönemin insan dokusunu ve Anadolu yaşamını bütün gerçekliği ve doğallığıyla yansıttığını, bu özelliğiyle Sabahattin Ali'nin öyküleri ile Fikret Otyam ve Ali Öz'ün fotoğraflarındaki tadın bir karışımı olduğunu hissettim

Prof. Dr. Albert Eckstein'ın biyografisi incelendiğinde yaşamı boyunca uğradığı haksızlıklara rağmen, mücadeleci ve cesur bir şahsiyet karşımıza çıkar. Kendisi Birinci Dünya Savaşı'ndan övgülerle ve kahramanlıklarla çıkarken, Alman Nazi iktidarında üçüncü sınıf insan vasfına indirgenmiş ve memleketini terk etmeye zorlanmıştır. 1933 yılında kendisi gibi olan ve aryan ırka dahil kabul edilmeyen 52000 Alman hekimden 9000'i (%17) fişlenmiş ve öncelikle kamuda çalışanları ihraç edilmişlerdir.

Prof. Dr. Albert Eckstein savaşta göstermiş olduğu cesaret nedeniyle iki yıl kadar daha görevini koruyabilmiştir. Ancak kendisi de baskılara dayanamamış ve 1933 yılında Türkiye'ye göç etmeye başlayan 300 kadar akademisyene katılmıştır. Türkiye'ye göç eden akademisyenler üniversite reformu ile boşalan öğretim üyesi kadrolarında görev almışlar ve Atatürk'ün direktifleriyle genç Türkiye Cumhuriyeti'nin İstanbul ve Ankara'da bulunan akademik kurumlarının reform ve inşasında görev almışlardır. İkinci Dünya Savaşının bitimiyle, Almanya'dan göç etmiş olan hekimlerin %5 kadarı yeniden Almanya'ya dönmüşler ve akademik çalışmalarına devam etmişlerdir (1).

Türkiye'de 1936 yılında İstanbul Üniversitesi öğretim üyelerinin üçte ikisi ve tıp fakültesi enstitü ve klinik şeflerinin 16'sı Almanya'dan gelen akademisyenlerden oluşmaktaydı. Atatürk'ün öngörüsü ile üniversitelerde bilimsel ve teknolojik gelişmeler ivmelenmişti (2,3).

Prof. Dr. Albert Eckstein ise Ankara Numune Hastanesi'nde Çocuk Hastalıkları ve Sağlığı Bölümü'nde görevlendirilmiş ve Türkiye'de kaldığı süre boyunca Anadolu'yu mükerrer defalar dolaşmış, incelemelerde bulunmuş ve çocuk hastaları tedavi etmiştir (1,2,4). 1937 yılında başlayan gezilerinde İç Anadolu, Karadeniz ve Akdeniz Bölgelerini (örn. Yozgat, Çorum, Samsun, Amasya, Sivas, Seyhan, İçel, Gaziantep, Niğde, Kayseri, Konya, Afyon Karahisar, Eskişehir vb.) ziyaret etmiş ve incelemiştir. Gittiği yerlerde mülki ve sağlık teşkilatlarının destekleriyle 50000'in üzerinde çocuk muayene edilmiş ve kayıt altına alınmıştır (5,6).

Kendisi Anadolu bozkır çocuklarının umudu olmuş, her fırsatta Anadolu'nun yoksul köylerinde yaşayan çocuklara ve ailelerine şifa dağıtmıştır. Ayrıca görmüş olduğu insanları ve genç cumhuriyetin Anadolu'sunu fotoğrafları ile ebedileştirmiştir. Hatta çekmiş olduğu fotoğraflardan biri çok beğenilmiş ve vermiş olduğu hizmetlere teşekkür edercesine kırklı yıllarda TC Merkez Bankası tarafından basılan 10 TL'lik banknotların üzerinde yerini almıştır. (Şekil 1) (7,8,9,10).

Prof. Dr. Albert Eckstein gezdiği Anadolu'da gördüklerini ayrıntıyla kaydedip, bilimsel mecralarda yayınlarken, son derece etkili fotoğraflar da çekmiştir. Kendisi Anadolu ile ilgili bir toplumcu belgesel çalışmanın temellerini atmıştır. Günümüzde fotoğrafları muhtelif sergilerde izleyicisine kavuşmuş, albümlerde ebedileşmiş ve hatta Cambridge Üniversitesi'nin Skilliter Centre for Ottoman Studies koleksiyonunda yer verilmeye lâyık görülmüştür.
(https://cudl.lib.cam.ac.uk/collections/skillitercentre/1)

Prof. Dr. Yıldırım kendisi ile ilgili yorumunda şöyle söz eder;

"40'lı yılların Anadolu şehirlerinde, köylerinde gezintiye çıktığımı hissettim, her çocuğun gözünde şimdiki çocukların gözlerini, her kadının bakışında analığın değişmez bakışını ve kadınlığın güzelliğini gördüm. Gülüşlerin içtenliği, bakışların derinliği beni benden aldı götürdü. Bu fotoğrafları köylerde, kasabalarda dolaşırken kendi çektiğim fotoğraflarla kıyasladım. Zamanın neleri getirip neleri götürdüğünü gördüm, hissettim. Sevindim, üzüldüm, hislendim, ağladım... Eckstein'ın fotoğraflarının dönemin insan dokusunu ve Anadolu yaşamını bütün gerçekliği ve doğallığıyla yansıttığını, bu özelliğiyle Sabahattin Ali'nin öyküleri ile Fikret Otyam ve Ali Öz'ün fotoğraflarındaki tadın bir karışımı olduğunu hissettim adeta".
(Şekil 2)

Prof. Dr. Albert Eckstein araştırmalarını çekmiş olduğu bu etkileyici fotoğraflarla güçlendirerek, tıpkı bir sosyal belgeselci gibi toplumsal değişikliklerin önünü açmıştır. Kendisi Ankara'da yeni sağlık kurumlarının açılmalarına ön ayak olmuştur.

Çalışmalarından etkilenen genç hekimlerin çocuk sağlığı ve hastalıkları alanına meyil etmelerine vesile olmuştur. Bu genç hekimlerden birisi önemli bir şahsiyet olan, Anadolu gezileri sırasında karşılaştığı ve daha sonra yanında çalışarak çocuk sağlığı ve hastalıkları alanında uzmanlaşacak olan Prof. Dr. İhsan Doğramacı'dır. Yetiştirmiş olduğu gençler taşıdığı bayrağı devralmış ve ülkemizdeki ana-çocuk sağlığı hizmetlerinin öncelikli bir alan haline gelmesine katkıda bulunmuşlardır (8,9).

Eckstein, İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra, Türkiye'ye yerleşmesinin 14.yılında, kendisini göçe zorlayan memleketine geri dönmek üzere Ankara Garı'ndan kalabalık bir dost grubu tarafından uğurlandı. Savaş sonrası Alman üniversiteleri kendisini davet etmek üzere yarışa girdiler ve nihayetinde altıncı teklifi kabul ederek Hamburg Üniversitesi'nde çocuk sağlığı ve hastalıkları profesörü oldu. Orada vermiş olduğu ilk dersi ise "Türkiye'deki Pediatrik Bakıma İlişkin Sorunlar" olmuştur. Sosyal hijyen ve sağlık bilimleri konusundaki sıra dışılığını ortaya koymuştur. Ancak Ankara'dan ayrıldıktan sonra üretimini sürdürememiştir. Altı ay sonra geçirdiği kalp krizi sonucu ebedi yolculuğuna çıkmıştır (5,8,11,12,13).

Prof. Dr. Albert Eckstein ve meslektaşları, çalışmaları ile Atatürk İnkılâplarını en iyi şekilde hayata geçiren kişilerden olmuşlardır. Savaştan yeni çıkmış olan bir ulusun geleceği olan genç neslin sağlıkla günümüze kavuşmalarına büyük katkı sağlamışlardır.

PROF. DR. ALBERT ECKSTEIN VE MESLEKTAŞLARI, ÇALIŞMALARI İLE ATATÜRK İNKILÂPLARINI EN İYİ ŞEKİLDE HAYATA GEÇİREN KİŞİLERDEN OLMUŞLARDIR

Şekil 2: Emziren anne

Şekil 1: Banknot

BELKİ

Terlik aldım beraber koşalım mı
Belki sen doğarsın arka sokaktan
Kadın olurum belki ben uyanmış
Bilemiyorum bu işleri
El arabasında satılmıyorsa yeniler
Eskitmeye başlayalım hasarlı yanlarımızı
Boyacı
Kırmızı, yeşil geçme üstümüzden
Maviye vur bizi hatta sür
Bırak balkonda kirlensin çamaşırlarımız
Biliniriz belki eski Allah evlerinin sokaklarında
Köprüler de karanlık, geçmeyelim biz
Vapur uyarıyor, aşağıda kirli ayrılık sesleri
Huzurlu hüzün ağacımız içsin sunağını
Küçük evimiz kalabalıklaşsın
İstanbul'u da görmüşlüğüm var ellerim ile anlatayım sana
Birleştiririz anıları sonra Balat'a atarız
Rumca bilmez Arap çocukları kapar
Belki Haliç'te şairlere okuturlar

ZEYNEP YOLCU

AF DİLEYEN ŞİİR

Efendim, kusura bakmayın,
Acilen toplantıyı
terk etmek zorunda kaldım.
Kabalığımı bağışlayın hanımefendi !
farkındayım, ayağınıza bastım...
Kaldırım kalabalık!
Dikkat!
Aman!
Dursana çocuk, çekil be babalık...
Ben çarptım ama siz özür diliyorsunuz!
(Bu kız gerçekten çok yaman..)
Dikkafalı, aymazım bugün
Bastonlu teyzeyi umursamayacak,
Polis ikazına uymayacak kadar
Sözün özü
Çok da sakar olurum,
Sıkıştığım zaman...

IRMAK ERKAN

YAZAR **HAYDAR ERGÜLEN**

YAŞLI DENİZCİ'NİN ALBATROSU

Yaşlı Denizci albatrosu öldürmeyecekti. Bu bir romanın ilk cümlesi değil. Evrensel bir yazgı olarak kendisine iyilik edeni öldürmenin trajedisi ve bu trajedinin lanetli bir hal olarak sürmesi. Albatrosun ölüsü ya da o lanetin resmi, Yaşlı Denizci'nin boynuna simgesel olarak temsili biçimde asılmıştı, gerçekte hepimiz boynumuzda taşıyoruz o ölüyü. Nankörlükten ihanete, Barabas'a, tüm kötülük biçimlerinin ve ihanet içindekilerin ve kadir kıymet bilmezlerin elbirliğiyle öldürdüğü, sonsuz bir ölünün, bitmeyen bir ölümün fermanı, utancıdır bu. Albatros fiyakasıdır. Ölüm de bazen bir fiyaka değil midir? 'Cesedin fiyakalı olsun!' dileğinin taşıdığı o genç saflıktan söz etmiyorum, bazı ölümler de yaşamın fiyakasıdır. Yaşam ölümle fiyaka kazanmıştır. Öyleyse sürmektedir.

Ölümü de, ölüsü de, efsanesi, rivayeti de fiyakalı bu kuş, tüm anlatılarda iyiliğin, sakinliğin, sabrın, bağlılığın, özverinin, sevginin, şefkatın koca kanatları olarak bilinen kuştur, albatrostur. Siyah değil, mavi boşluğa, ölüme değil yaşama açılan iki koca kanat.

'Kanatların neden bu kadar büyük ey albatros kuşu?' diye sorulsa, 'iyiliği taşıdığı için' der miydi yoksa mahcubiyetinden susar mıydı bu utangaç kuş? Demezdi, iyilik iyilerin değil, iyi olmayanların, olamayanların, iyiliğe ihtiyacı olanların söylediği, adlandırdığı şeydir. O demese de pek çok şiirde, efsanede, masalda, yazıda onun büyük kanatlarının altında neleri koruduğu bir bir anlatılmıştır.

Kanatları hem gözleri hem de kalbidir albatrosun. Bakmaya, görmeye, sevmeye, sevinmeye, merhamet etmeye...

Samuel Taylor Coleridge, Yaşlı Denizci'de bu merhametten şöyle söz eder:
"Sonunda bir Albatros, çıkmıştı karşımıza,/Sisleri dağıtarak bulutların içinden,/Bunu bize gönderen kesin İsa'dır dedik/Tanrımıza şükredip onu kabul eyledik."

(Türkçesi: Oğuz Baykara, Everest, Mayıs 2017, s.33). Gemileri korkunç bir fırtınaya yakalanmıştır, sis içinde kalmış, buz kaplı bir alana girmiştir. Coleridge bu tehlikeyi Yaşlı Denizci'nin ağzından şu ürpertici dizelerle duyurur:
"Sarsılan pruvası kırık direkleriyle,/İlerleyen gemide bin çatırtı, bin feryat.../Ecelin nefesini hissedip ensesinde,/Başını kaldırmadan koşuyordu son sürat..."

Güvertenin üstünde beliren Albatros, gemiye yol gösterip, selamete ermelerini sağlar, uğurlu gelmiştir, kılavuz kaptan gibi çalışmış, 200 mürettabın da canını kurtarmıştır. Tam 9 gece o bulutta, o siste, o buzda, yelken direklerinde, halatın üstünde adeta geminin gözü gibi denizi gözleyerek, kudurmuş denizden sağsalim çıkmalarını sağlamıştır. Bir deniz feneri olmuş, yaşamı aydınlatmıştır.

Ama unutulmaması, unutmamamız gereken bir şey vardır. Gemilerini, canlarını kurtardığı insandır ve hiç kuşkusuz onlar da bu iyiliğin altında kalmayacak, albatrosa ödülünü vereceklerdir, hem de ne ödül!:

"-Ey ihtiyar denizci, kötüye etme heves,/Düşman mı şeytan mıdır zehirleyen kafanı/Bakışların çok berbat!' derken içimdeki ses,/Albatrosa ok atıp aldım onun canını."
Ödül olarak Albatrosun canını almıştır Yaşlı Denizci.

Coleridge, önce 1789'da Lirik Baladlar kitabında yer verdiği bu uzun şiiri, 1817'de yeniden düzeltmelerle yayımlar. Şiir, albatrosun ölümü üzerine, geminin ve mürettebatının uğradığı lanetle sürer. Rüzgar kesilir, hava sıcaklığı dayanılmaz derecelere ulaşır ve gemide içecek su kalmaz, her şey kurur. Oku atıp albatrosun canını alan Yaşlı Denizci'yi bu lanetten sorumlu tutar ve boynuna albatrosun ölüsünü asarlar:
"Sözleşmiş gibi beni, seyrettiler hasmane,/Yaşlı-genç hain hain yarama tuz bastılar,/Boynuma kolye değil, mukaddes haç yerine,/Kaldırıp Albatrosun ölüsünü astılar"
diye dertlenecektir Yaşlı Denizci.

Alçaklığın Evrensel Tarihi, Borges'in kitabıdır ama o yazmamıştır, o sadece toplamıştır, yazan biziz, adı insan olan biz.

YAZAR **AYÇE YÜCEL**

PAZAR KAHVALTISI

Torunumla Pazar sabahlarını, balkonda keyif yaparak geçiririz. Yalnızca ikimiz, kaliteli zaman geçiriyoruz. On beş yaşını yeni doldurdu, buna rağmen ayırdığı zaman için sızlanmıyor. Arkadaşlarını aramıza sokmuyor.

Geçen haftaki buluşmamız her zamankinden farklı oldu.

Ben, her zamanki gibi kahvemi yudumlarken gazetemi okuyordum ve o da kendi haberleri için tabletinde takılıyordu.

Yüzü biraz asıktı.

Ama her zamanki gibi ¨Aman ananeee ya gazete ile uğraşmak yerine neden daha kolayı seçmezsin ki," diye sitemini dile getirmişti. Ben de, "Gazeteyi ellerimin içinde hissetmeyi ve yazıları koklamayı tercih ediyorum," diye karşılık vermiştim gene.

Elimizdekilere gömülüyor ve ilginç bulduğumuz bilgileri tartışıyorduk. Her hafta mutlaka insan olma ile ilgili kafalara kazınmaya çalışılan bilgilerle doldurulmuş abuk sabuk bir test ya da anketlerden birini yapıyorduk beraber. O soruyor ve cevaplarımızın sonuçlarını itiraz ederek paylaşıyordu benimle. Bilgileri hemen kabul edememe gibi bir huyu var. Bu huyunu seviyorum. Zihnini mümkün olduğu kadar özgür bırakmaya çalışıyorum. Düşünmeye, itiraz etmeye, soru sormaya ve yeri geldiği zaman fikrini savunmaya yönlendirmek için tartışıyorum onunla. Bize aktarılan bilgilerin beyinlerimizi doldurduğunu, bizi ne kadar kirletebildiğini, yanlış yollara saptırabildiğini biliyorum. İnandıklarından vazgeçmeden ilerlemesi, ne istiyorsa ona ulaşması için çabalıyorum.

Gelecekle ilgili, yaşına göre beklenmedik planları var. Antropoloji okumak istiyor ve sürekli insanlar ile ilgili araştırmaları takip ediyor. Bazen arkadaşları onunla, kabul edilebilir güncel tercihlere yönelmediği için alay ediyor biliyorum ve yaşadığı hayal kırıklığını tahmin etmek de zor değil. Her seferinde, acaba başka bir meslek mi seçmeliyim diye sorguluyor kendisini. Dünyanın tüm yükünü omuzlarında taşırcasına bu küçük yaşında tartıyor hedeflerini, alışılagelmişle ilgilenmesi gerektiğini düşünüyor adeta. Gelecekle ilgili hayallerinin kırılmasını istemiyorum.

Gözlerine dolan yaşların akmasına engel olmaya çalışarak "Sence ben gerizekâlı mıyım, bana sürekli anormal olduğumu söylüyor arkadaşlarım. Gereksiz bilgileri takip ediyormuşum. Anlamsız bir merak içindeymişim."
Çenesi titrerken, görmemi istemediği için bir süre başını önüne eğdi. Sarılmamak için zor tuttum kendimi.
Aslında bir bilse ki; bizi biz yapan, eşsiz kılan duygularımızdır. Hayatımızın vazgeçilmez parçaları ve davranış, karar ve düşüncelerimizin görünmeyen liderleridir onlar. Sevgi ile mutlu bir şekilde güne başlarken tesadüfen rastladığımız bir arkadaşımız kızdırabilir bizi. Yolda öfke ile eve dönerken karşımıza

çıkan bebeğin gülümsemesi ile de içimiz ısınır ve gülümseriz.

Bilinçli değiliz ama her an, her türlü duygu ile hareket edebiliyoruz, anlık tepkiler verebiliyoruz. Aslında her anımızın farkında olup, iyi yönetilebilirsek, tüm duyguların hayat kalitemize etkisini artırabiliriz. Çünkü onlardan soyutlanmamız neredeyse imkânsız. Her birimiz farklı bakıyoruz dünyaya ve hislerimiz doğrultusunda ayrılıyoruz birbirimizden. O yüzden bir başkasının doğrusu anlamsız gelebilir bize, tıpkı bizim inançlarımızın ona ters gelmesi gibi.

Söylemek istediklerim dilimin ucuna kadar gelmişti.

Lütfen inandıklarının peşinden koş, umudunu ve coşkunu asla yitirme. Bizler sınıflandırılamayacak ve türlere konumlanmayacak kadar eşsiz varlıklarız. Biri istedi diye fikirlerinden vazgeçmek hayal kırıklıklarının en büyüğü olacaktır. Hayal kırıklığı yaşadıkça inancın azalır ve beslediğin umut söner. İşte o zaman bomboş kalırsın.

İnsanlar gruplar içinde kendilerini daha rahat hissederler. Bir yere ait olmak onları huzurlu hissettirir. Belki de bu yüzden ilim adamları insanları çeşitli sınıflarda değerlendirmeyi tercih ediyordur. Türler, sınıflar diyorlar bilimsel bulgularla kitaplara aktarıyorlar. İnsanları türleştirmek araştırmacıların bakış açısı. Birlikte yaşayan milyarlarca insan varken nasıl oluyor da iki elin parmaklarını geçmeyen maddelerde toparlayabiliyoruz. Hepimiz farklı olduğumuz gibi farklı bakış açılarına sahibiz. Ve unutmamak gerek ki herkesin özel olma hakkı var.

Bence insanlar basitçe ikiye ayrılır. Bekleyenler ve gerçekleştirenler. Bekleyenler yerinde sayar ve değişim için sürekli bekler. Mutlaka gelecektir diye hayaller kurar. Güzel hayalleri vardır sadece. Bir gün şartları uyarsa yapılacakları ve katacakları sürekli listelenir. Yapabilirsem nasıl fark yaratacağım hissi vardır. Gerçekleştirenler de, her günü yeni bir başlangıç kabul eder ve hareket eder. Fikir yaratır, uygular ve ilerler. İlerledikçe diğerleriyle mesafeyi açarlar. İlham kaynağı haline gelirler.

Ben de bir gün yapmalıyım duygusunu taşıyanlar hayranlık duyar bu kişilere ama onların bitirmesi gereken diğer işleri çoktur. Aşması gereken engelleri vardır ve başlamaması için sudan önemli sebepleri. Hayallerinin gerçekleşmesini umut ederler. Bir gün, şu iş bitsin mutlaka der, beklentilerini biriktirirler.

Liseyi bitirmiş bir genç kız televizyonda gördüğü, dergilerde okuduğu hayatlara öykünerek ayna önünde hayaller kurar. Evleneceği beyaz atı olmasa bile yağız delikanlı ile bir hayat düşler. Üniversiteden mezun olan hukuk öğrencisi önemli firmada çalışacağı ve aldığı davalar sonrasında namına nam katacağı ve para kazanacağı günleri hayal eder. Biri ürettiği domateslerle salça tüccarı olmayı planlar, bir diğeri olimpiyatlarda altın madalya kazanmayı. Dünya üzerinde yaşayan insan sayısı kadar beklenti ve geleceğe dair düşler var. Değeri ve önemi ölçülemez. Akşam güzel bir yemek yemeyi düşleyen birinin, hastalığa tedavi bulmak isteyen tıp insanından bir farkı yoktur. Hayallerin derinliğini tartışabiliriz ama önemini yorumlamak kimsenin haddine olmamalıdır.

Düşüncelerin eyleme dönüştürülmesine göre bakıyorum ayrıma. Ayna önünde hayaller kuran kızımız göz süzerek sokaklarda dolaşmışsa veya günümüz tanışma yöntemi sosyal medyada gezinmişse ve birileri ile tanışarak "Zetina" dikiş makinalı bir ev hayalini gerçekleştirmiş ise dünyayı tüm hastalıklardan kurtarmayı hayal etmekten ileri gitmeyen bilim insanından daha başarılı olmaz mı?

Aslında düşünerek bir noktaya varacağını düşünen insanlar biraz korkak biraz da hayallerini planlayarak yaşıyorlar.

Kafasını en nihayetinde kaldırdı ve bir süre uzaklara baktı.

Bir anda "O yüzden mi benim adım Umut ananem. Umutla hareket edebileyim ve inandıklarımın peşinden kim ne derse gidebileyim diye mi?" diye sordu.

Sanki aklımdan geçenleri duymuşçasına. Cevap vermeme gerek yoktu, ben de sadece gülümsedim ve ellerini kavradım ve öptüm. Yanaklarının kızardığını gördükten sonra normal rutinimize geri döndüm. Ben kahvemden bir yudum alırken o da gülümseyerek diğer bir gazeteyi eline aldı ve benimle okumaya başladı.

BİR ANDA "O YÜZDEN Mİ BENİM ADIM UMUT ANANEM. UMUTLA HAREKET EDEBİLEYİM VE İNANDIKLARIMIN PEŞİNDEN KİM NE DERSE GİDEBİLEYİM DİYE Mİ?"

UMUT ÜZERİNE

Aynı mevsimler gibidir benim umutlarım.
Bazen alev alev yanar, içimden taşar, bulaşır her dokunduğum cana.
Bazen karanlık, sisli, soğuk ortamlar umutlarımı dondurur, üşütür.
Minik bir kıvılcım, ateş, karda çalıların arasında öten benim neşe kuşum , uğurum dediğim kızıl gerdan görene dek derin bir karanlığa gömülür.
İçim kararır, umutsuzluk, hücrelerimi dondurur,
Kalbimin en derinlerinde küçük cam kırıkları gibi minik buz parçaları oluşturur.
Sıcak bir dostla içilen çay yudumunda tekrar kavuşurum ürkek, bir o kadar da cesur , dayanıklı umuduma.
İçimdeki donmuş boşlukları eritir bir can dostun sevgi sözcükleri
Kıştaki umudumu ayrı severim
En çok taşıp, coşma mevsimi ise bahardır.
Tohumların çatladığı, filizlerin topraktan taze, yeşil başlarını çıkardığı zaman benim umutlarım da adeta fışkırır, hem o kadar taze hem de kırılgan ve hassastır.
Hani Ataol Behramoğlu' nun şiirinde dediği gibi
'Bütün kitapları okumak, bütün hayatları tanımak arzusuyla yanmalısın.'
Bahardaki umudum çok başkadır, bu şiire taşır beni.
Bu şiirin her satırını gerçekleştirebileceğime inanırım baharda.
Güz umutları çok olgundur. Umudun meyvelerini hasat ederim çoğunlukla.
Zamanı gelip tamamlananlar sahneden çekilirken bize binbir rengi hediye bıraktığı zamandır.
Güzün hüznü de kalmadı bende. Her mevsim umut. Her mevsim umuda arzu.
Şimdi hatırladım.
Kız olursam Arzu, erkek olursam 'Umut' olacakmış adım.

ARZU KUTAN

İŞ ÇIKIŞI

Kurtuluş, son durak
Sonra bu evler, bu pencereler
Akasyalar
İçim sonsuz ve kurak
Gülüşmeler, sarılmalar
Doğalgaz faturası, üç ekmek
Yan sokakta bakkaldan
Hep aynı iş, bu aynı küf
Rutubetli ama alacaklı bir duvar
Senet, kefalet, bir imza
Virgüller, noktalar
İnecek var!

BEGÜM ŞAHBUDAK

YAZAR **FERİDUN ANDAÇ**

DÖNÜŞEN YOLCU

Kendimi oldum olası yolcu gibi hissetmişimdir; bitimsiz bir yolun, yorulmak bilmeyen yolcusu...

Bunda, ailemin göç öykülerinin etkisi olduğu kadar; okuduğum kitaplar, karşılaştığım yazarlarla edindiğim düşünceler/yaşama felsefesinin de payı olduğunu düşünürüm.

Kendi sürüklenişimi, içsürgünlüğümü de buna eklemem gerek!

Gelin görün ki, bu sürekli yolcu olma/yolda olma hali kitapların bana taşıdığı bir iksir. Buna yaşama ivmesi, görme yolculuğu tutkusu, öğrenme merakı da diyebiliriz.

Evet, bileşik kaplar gibi birbirine taşan, birbirini anlamlandırıp çoğaltan...
Bu anlamda eğer yoldaysanız, karşınıza çıkan her kitap/yazar size yeni düşünce aşıları yapabileceği gibi, yeni bakışlar edinmenize de kapı aralar.
Elbette burada öne çıkan sizin eleştirel düşünceden yana olup olmamanızdır.
Her şeyi benimseyen biri değildir yolda olan. Gene de kaygıları, kuşkuları olandır; yaşamdan, okuduklarından yana.

O da, kendi "yeni"sini yaratabilmek için "hakikat" ile "gerçek"arasında bir yolculuğun "kahraman"ıdır eninde sonunda. Buna "kendi olma" hali de diyebiliriz. Bu yöndeki seçimlerimiz her daim belirleyicilik kazanır, hatta yaşama rotamızı bile çizebilir.

Kuşkusuz burada imlediğim "büyük anlatı"lardır, onların yazarlarıyla aldığınız yoldur.

Örneğin; Homeros'tan, Shakespeare'den, Montaigne'den, Cervantes'ten, Dostoyevski'den onların "büyük anlatı"larından yolunuz geçmemişse yazıda/yaşamda nasıl kendiniz olabilirsiniz?

HER ŞEYİ BENİMSEYEN BİRİ DEĞİLDİR YOLDA OLAN. GENE DE KAYGILARI, KUŞKULARI OLANDIR; YAŞAMDAN, OKUDUKLARINDAN YANA.

BİR ÜMİT

Çok eskilerde bir şeyler
(o dönemki nefslerin değer verdiği istekler)
elle toprağa şekil verenler
bu yapılana da büyü diyenler.
Bir tarafta da
kumdan kaleye çarpan bir dalga gibi
her dokunduğunu eritenler...

Biraz daha yenilerde bir şeyler
(o dönemki nefslerinin değer verdiği istekler)
dille sese şekil verenler
söylenen söze fikir/zikir diyenler.
Bir tarafta da
sözlerin/seslerin çıkmazında kilitlenenler...

Şimdilerde bir şeyler
(şimdiki nefslerin değer verdiği istekler)
düşüncelere şekil verenler
verilen şekle de eğitim diyenler.
Bir de hapsolmuş belleklerin nezdinde
çöl rüzgârında kendini kaybedenler...

Bir kalem tutmak
bir kâğıda dokunmak
acımasız rüzgâr uğultusunun içinde
boş bir satıra sığınmak...

Geceleri,
karanlık sanıların eşiğinde
tutabilecek bir el,
sevgi ile bakan bir göz,
anlayışlı bir gülümseme,
Bir mum ile aydınlanmaya çalışmak...

Yazılan her bir satırın desteği ile
Bir ümit...
çöl rüzgârına tutsak kalmış küheylan zamana
vahaya kök salmış serabın elinden dokunmak...

FULYA EVİLİK

BAŞKALDIRI

bin kez çırpınır pelerin
bir mısra atar kalbin tek odacığında
kısa bacaklarıyla kuyunun misafiri
kaygan ve biçimsiz taşlarla örülmüş
duvarına tırmanır zamanın

bozkırdan uzak bir dal parçasına tutunmuş ve
yol arıyor bilincindeki göğün çemberine
ulaşabilmek için solmuş çiçekleri ve ölgün
yorgun, tükenmiş, şaşkın gayretini kuşanarak

uykusuz sabahlarda nice korkular
mağrur dalgakıranları aşıp heyecanla
emellerinin kıyısında durur ve kuşatır
Ürkek, küllü gölgelerinden tedirginlikle
uzanır bakışlar tül alınlığından
göğün son özgür parçasına kalkıyor güneşe karşı
som durakların hüznü içinden uzanıp uzanıp
şanlı bir türküye selam verdi
irkildi sessizlikte başkaldırı
dalgalı limana varmak için can atan son kaptan
selamlar kanlı bakışlarını
ve evet, sahi senin bakışlarının ardı
neden bu kadar kanlı?

MUHAMMET ERDEVİR

YAZAR **YELDA BAŞARAN**

ZİHNİMDEKİ ÇATLAKTAN SIZANLAR

"Her şeyde bir çatlak var, ışık içeri böyle sızar"

Benimki de herkesin olduğu gibi kişiye özel bir yol hikâyesi. Yolculuk boyunca deneyimledikleri ile değişir dönüşür insan. Yaşam dediğimiz, hayallerle gerçeklerin, rüyalarla yaşanmışlıkların harmanlandığı fantastik bir kurgu galiba. Hayal ürünü düşüncelerle gerçekler bazen karışabilir, bazen de dans eden metaforlar örgüsünde kaybolup gider insan. Araf'ta mola alıp rüyalarla paralel evrene geçilebilir belki. Kuantum sıçramaların açıklaması da bu olabilir. Zihnimizdeki sisi dağıtarak hazineyi bulup çıkarmak için derin kazı gerekir.

Espritüel öğretiler, insanların ailelerini seçerek dünyaya geldiklerini öne sürer. Karmaları gereği ruhsal gelişimleri için gerekli olan deneyime uygun olan sahne ve oyuncuları da kendilerinin seçtiğinden bahsedilir. Sahneye uyarlayacağı oyun için 'kastını' ve 'mekânı' seçen bir yönetmen gibi. Yaşadıklarımız, gerçek mi yanılsama mı yoksa ikisi arasında evirilen, bazen yumuşak bir üslupta bazen de kasırga sertliğinde ezip geçen duygular serüveni mi o konuda emin değilim. Karmamız gereği savrulup duruyoruz sanki. Olayların gerçekte duygusal olarak yansız olduğunu, onlara anlam yükleyenin de kendimiz olduğunu hissederiz. Aynı olayın birisini çok sevindirirken bir başkasını hüzne boğduğuna birçok kez tanık olmuşuzdur. Bu nedenle, yaşadığımız olaylar değil, onlara verdiğimiz duygusal tepkiler ve baş etmek konusunda ne kadar istekli ve cesaretli olduğumuzdur önemli olan. Başkalarının nasıl algıladığını bırakıp kendi öykümüze sahip çıktığımız zaman değerli olduğumuz duygusuna erişim sağlarız. Her şeyi mükemmel yapmak için kendimizi tüketmeden hatırlamamız gerekenler Leonard Cohen'in 'Anthem' şarkısında ne güzel dile getirilmiş.

Dize şöyle: 'Her şeyde bir çatlak var. Işık içeri böyle sızar' Çatlakları kapatıp saklamak yerine onların varlığını koruyarak mutlu olabileceğimizi fark etmek ve karşımıza açılan yeni yolları denemek önemli. Güvenli konfor alanımızda kalmakla, cesaretle arenaya çıkmayı göze almak arasında seçim yapmak zorunda kalırız bazen. Yeterli olamamanın utanç ve korkusuyla temas yüzeyini azaltıp çevremizle bir sorun yaşama riskini hep erteleriz. Kendimizi koruyalım derken giderek tutuk, korkak ve izole bir insana mı dönüşüyoruz acaba. Çok çalışmak, kurallara uymak, hedefe ulaşıncaya kadar her alanda fedakârlık yapmayı sürdürmenin mutlu ve doyumlu bir yaşamın anahtarı olduğunu hiç sanmıyorum. Kendimize karşı sevecen olduğumuzda başkalarına duyduğumuz merhamet çemberini de genişletiriz. Kişisel yolculuğumuzda ilerlerken kılavuzun da aynı kalmadığını ve hikâyemizin seyrinin bir anlamda esnek olduğunu hissederiz. Yol esnasında bizden bağımsız olarak 'kelebek etkisi' ya da mikado taşlarının dışarıdan gelen bir itici güçle yıkılması nedeniyle yol hikâyesinin seyri de umulmadık biçimde ansızın değişebilir. Yolcunun, hikâyesinin bu seyrine hiçbir katılımı yokmuş gibi görünebilir ama belki de 'kader -motifi' sahne almıştır. Belki de yolcu artık lokomotif olmaktan yorulup vagonlara takılıp sürüklenmeye bırakmıştır kendini.

Yolculuk sürerken, bazen de yaşamak istediğimiz hayat yerine, yaşayabildiğimiz kadarına davet edilebiliriz. Bu durumda olmamız gerektiğini düşündüğümüz kişiyi bırakıp olduğumuz yeni halimizi kabullenmeyi de öğrenmek zorunda kalırız. Kabul etmek ve şükretmekle birlikte, kendimizi sevmeyi de öğrenmektir yapılması gereken. Yeni hayatımızla var olmaya çalışmak, geri kalan günleri keyifle yaşamanın gizemli anahtarı olabilir. Yolculuğumuza ve kahramanı olduğumuz hikâyeye sahip çıkmalıyız. Bu yolculukta çok net hedefler koymanın gökyüzündeki bir yıldıza yürümek kadar hayatın yasalarını ve matematiğini anlamamak olduğunu da kabul edelim artık. Küçük Prens kadar naif olmadığımızı da bilelim.

Bütün kalbimizle yaşamayı seçerek bilinçli adanmışlıklar yaratıp hayatımızı aydınlatmanın farklı yollarını arayalım. Şükrederek, keyifle dinlenerek, neşeli bir oyun gibi yaşamanın ve kusurlarımızı kucaklamanın gücünü hayatımızın merkezine alalım. Hayatımızın geri kalanın ilk gününde, olduğumuz kişiye merhametle cesaret dileyelim. Yeni başlayan günün bereketini de 'haydi rastgele' diyerek selamlayarak başlayalım mesela.

YAZAR **SALİHA ŞAHİN**

UMUDUNDAN VE ÇALIŞMAKTAN VAZGEÇMEYEN KADIN

"Hayat ummaktı, hayat her şeydi! Hiçbir şeyin kalmadığının zannedildiği zamanda bile, ümit vardı. Çünkü hayat sayısız ihtimal ve imkanlar demekti."

Fosforlu Cevriye romanında yazdığı bu cümle, Suat Derviş'in yaşam felsefesi hakkında fikir veriyor. Yaşamının her döneminde hayatı seven, yalnız kalmaktan korkmayan, mücadeleci ve cesur bir kadın olarak karşımıza çıkıyor.

Suat Derviş, Osmanlı aristokrat bir ailenin kızı. Hayat hikâyesi yazdıklarından daha fırtınalı ve ilginç. Liz Behmoaras'ın kaleme aldığı biyografisinde olağan dışı dönemde aydın bir Türk kadınının yaşamına şahitlik ediyoruz. Osmanlı İmparatorluğu'nun son yılları olan 1900'lerin başından 1970'lere kadar olan dönemde Türkiye'de kadınların hayatı, mücadeleleri yanında, imparatorluktan cumhuriyete geçiş sürecinde ülkemizde edebiyat, basın hayatı ve sol düşüncenin seyri hakkında da bize çok değerli bir fotoğraf sunuyor. Suat Derviş'in hayat hikâyesini okuduğumuzda Osmanlı İmparatorluğu'nun yıkılması, Kurtuluş Savaşı ve Türkiye Cumhuriyeti'nin kurulması aşamalarında İstanbul'da edebî hayatın kendi mecrasında akmaya devam ettiğine şahit oluyoruz.

Bir yaşam üzerinden bunca farklı konuda bilgi sahibi olmak mümkün mü sorusu akla gelebilir. Ancak söz konusu okuyan yazan, çalışan herhangi bir kadının hayatı değil. Mensubu olduğu aileye kısaca göz atarsak; babası tıp fakültesi profesörlerinden Dr. İsmail Derviş. Dedesi, Avrupa'ya eğitim için gönderilen ilk altı gençten biri olan Müşir Derviş Paşa. Babaannesi Şevkidil, Müşir Derviş Paşa'nın görünce vurulduğu sonradan ikinci eşi olacak bir rakkase. Anne tarafından dedesi; Mızıka-yı Hümâyun'un şefi, keman çalan Kâmil Bey, Tercüman-ı Ahval gazetesi yazarlarından Nurullah İsmail Efendi'nin oğlu. Çerkez güzeli annesi Hesna Hanım, Arapça, Farsça ve Fransızcayı ana dili gibi biliyor ve yazı denemeleri var.

Suat Derviş; Kadıköy Moda'da azınlıklarla beraber yaşam sürdüren, yüzü batıya dönük bu ailenin özgür yetiştirilmiş iki kızından biri. Edebiyat ve müzik küçüklüğünden itibaren hayatında oluyor. O tarihlerde Arap alfabesi kullanılsa da Latin harflerini evlerindeki Victor Hugo'nun kitaplarından tanıyor. Okumayı seviyor ve zamanla kitaplarının yanına, yazdığı defterleri ekleniyor. Suat Derviş ilk romanını yedi yaşında yazdığını söylüyor ama Moda'daki konakları yandığında muhtemelen bu roman da yok oluyor.

Aile dostlarının oğlu olan Nâzım Hikmet'le hem meslek hem aşk hayatının dönüm noktalarında yolları kesişiyor. Kendisine aşık olan Nâzım'ın Suat'a ithafen yazılmış "Gölge" isimli bir şiiri var. Suat Derviş'in basılan ilk eseri Nâzım Hikmet'in Yusuf Ziya Ortaç'a götürdüğü ve 1920'de Alemdar Gazetesinde yayımlanan Hezeyan isimli şiiri oluyor. Nâzım Hikmet'in aşkına karşılık vermemiş olsa da beraber zaman geçirmeye devam ediyorlar. Halide Edip Adıvar'ı heyecanla dinledikleri meşhur Sultanahmet Mitingine Nâzım Hikmet'le birlikte gidiyor. Son eşi Reşat Fuat'la tanışmasına Nâzım Hikmet vesile oluyor.

Suat Derviş, yayımlanan ilk romanı Kara Kitap'ı 1921'de yazdı. Yaşı yirmiye ulaşmamışken şu cümleyi kurması, onun çevresindeki kadınları ne kadar iyi incelediğini göstermesi bakımından ilginç: "Neye dair olduğunu kendisinden sorduğum zaman, fikir kadını olmayıp sade his kadını olan annem dudaklarını büzerek: Bilmem!.." dedi. (Derviş. 1996:27). Suat Derviş yaşına göre derin bir ifade gücüne sahip, dile oldukça hakim.

En bilinen eseri olan Fosforlu Cevriye'de; hayata sokak çocuğu olarak başlayıp sokak kadını olarak devam eden kahramanın hikâyesini anlatarak zamanına göre farklı bir konuya pencere açıyor. Fosforlu Cevriye, ilki 1959 yılında, sonuncusu 2000 yılında Mustafa Altıoklar tarafından olmak üzere dört kez sinemaya uyarlanan, müzikali de yapılmış bir eser. Suat Derviş'in yarattığı sevimli, samimi, kendince dürüst kadın kahraman Cevriye'yi çok seviyoruz. Romanda ruh hali derinlemesine işlenerek bir sokak kadınının dünyası ustaca açılıyor bize. Yazar sade, akıcı bir dil ile geriye dönüşlerle Cevriye'nin dünyasını ve sevdasını anlatıyor. Cevriye için-

de bulunduğu olumsuz şartlara rağmen bezgin değil; çocuksu neşesini her daim muhafaza ediyor. Hayat üzerinde derin düşünmüyor, şikâyet etmiyor.

Suat Derviş gazeteciliği esnasında işçi kadınlarla yaptığı röportajlarda ve sokaklarda şahit olduklarını Fosforlu Cevriye romanında anlatmış sanki. Köprü altlarını, izbe işhanlarını, Eminönü, Galata, Unkapanı arka sokaklarını, salaş meyhaneleri usta bir gözlem yeteneği ve derin bir hissedişle seriyor önümüze.

1952'de yazdığı Ankara Mahpusu romanından Türkçeden Fransızcaya ilk tercüme edilen roman olarak bahsedilse de öncesinde Fatma Aliye Hanım'ın Udî isimli romanının Fransızcaya çevrilmiş olduğunu buraya not düşelim.

İki önemli romanı olan Ankara Mahpusu ve Fosforlu Cevriye, kahramanların hapisten çıkıp İstanbul'a dönmeleriyle başlıyor. Şehre döndüklerinde kimsesiz, aç ve üşümüş haldeler. Buradan hareketle Suat Derviş'in Almanya ve Paris yolculuklarının izlerini sürebiliriz. Konservatuarda okumak için ablasıyla gittiği Almanya'da sonradan ekonomik zorluklarla karşılaşıyor. 1930 yılında Almanya'da babasının kanser tedavisi ve ardından ölümüyle annesi ve erkek kardeşinin bakımını üstlenmek zorunda kalıyor Suat Derviş. Daha sonra Türkiye Komünist Partisi genel sekreteri olan kocası Reşat Fuat Baraner hapse düştüğünde İstanbul'da gazetelerin kapıları bir bir yüzüne kapandığında geçimini sağlamak için Paris'e gidiyor. 1951- 52 yıllarında Paris'te maddi olarak zor günler yaşıyor. Nâzım Hikmet'ten yardım istediği ve " Açım" diye bitirdiği bir mektubu var ki; konaklarda doğup, yabancı mürebbiyelerle büyüyen Suat Derviş'in hayatındaki iki uç noktayı göstermesi bakımından ilginç. Fakat yaşadıklarının hiçbiri eserlerindeki kadın kahramanlarında olduğu gibi hayat karşısında dik duruşunu, azmini ve enerjisini tüketemiyor.

Suat Derviş'in romanlarını iki döneme ayırmak yanlış olmaz. 1930'a kadar yazdığı romanlarda gençliğinden izler taşıyan; konaklar, Çerkez dadılar, paşa baba ya da dedeler, saraylı teyzeler, faytonlar, piyanolar yer alırken, 1930'dan sonra gazetecilik mesleği romanlarını değiştiren bir unsur olarak karşımıza çıkıyor ve Suat Derviş sokağı, sefaleti, köprü altında yaşayanları, işçileri, fakirleri anlattığı eserler yazmaya başlıyor. 1937'de gazeteci olarak Sovyetler Birliğine gitmesinden sonra ise fikirleri biraz daha değişecektir. Behçet Necatigil'e yazdığı bir mektupta, kadın hayatlarını konu aldığı gençlik romanlarının, oyuncak bebeklerini terk ettikten sonra oyalandığı hayallerinden ibaret olduğunu; kişisel hayallerini değil hayatın kendisini konu almaya başladıktan sonra gerçek bir yazar olduğunu söyleyecektir.

Çağdaşı yazarlar arasında, Sabahattin Ali'yi, Nâzım Hikmet'i ve Peyami Safa'yı sayabiliriz. Romantik bir tarzda yazan Suat Derviş'in edebi dil açısından Peyami Safa ve Sabahattin Ali kadar güçlü olduğunu söylemek güç. Romanları tefrika olarak yazıldığından zaman kısıtının bir etken olduğu akla geliyor.

Kadın konusunu ve sorunlarını işlemiş olsa da, romanlarındaki kahramanlarda feminist bilinci görmüyoruz. Suat Derviş kendi özgür, bağımsız yaşantısı nedeniyle feminist çizgidedir, ancak kahramanlarının bu bilinçte olduğunu söyleyemeyiz. Suat Derviş'in kadınları; dışa dönük, neşeli, halinden memnun, güvenli, kimseye benzemeyen, kendilerine has kişilikleri olan kahramanlardır. Kendisi de kadın kahramanları gibi sosyal bir insan olan Derviş, yaşama sevincini hiç kaybetmiyor. Yaşlandığında, şeker hastalığından dolayı gözleri görmediğinde bile evi gençlerin uğrak yeri oluyor.

Nazan Aksoy, adına düzenlenen sempozyumdaki bildirisinde, Suat Derviş bir muhalif yazar mıdır sorusuna cevap verirken; "Hayatı, kişiliği dönemine göre ilginçtir ve modern kadın kişiliğinin biçimlenişine örnek olabilecek bir hayattır. Fakat yazdığı romanlar yaşadıklarının, gördüklerinin, gözlemlerinin gerisinde kalmıştır. Bu yüzden romanlarıyla bütün olarak muhalif bir yazar sayamayacağımız kanısındayım," der. (İşçi, 2015:65)

Romanlarında mekân olarak çokça kullandığı İstanbul, Yahya Kemal'in hayali şehir İstanbul'undan farklıdır. Onun İstanbul'u suçluları, sokak çocukları, fakirleri, açları ve kimsesizleriyle acımasız ve hayat kadar gerçek bir İstanbul'dur. (İşçi, 2015:121) Suat Derviş romanlarında kendi yetiştiği kalbur üstü mekânları, ait olduğu İstanbul'u değil, arka sokakları köprü altlarını ve oralardaki insanların İstanbul'unu anlatıyor.

Bu boyuttaki bir yazıda, otuzdan fazla roman, sayısız makale, fıkra ve eleştiri yazmış olan Suat Derviş'i tam anlamıyla anlatabilmenin mümkün olmadığının farkındayım. Bununla birlikte merak uyandırıp eserlerine ve hakkında yazılan kitaplara ilgi duyulmasını sağlayabilirse yazım amacına ulaşmış olacaktır.

SUAT DERVİŞ GAZETECİLİĞİ ESNASINDA İŞÇİ KADINLARLA YAPTIĞI RÖPORTAJLARDA VE SOKAKLARDA ŞAHİT OLDUKLARINI FOSFORLU CEVRİYE ROMANINDA ANLATMIŞ SANKİ

KAYNAKÇA

Behmoaras, Liz.(2017) Suat Derviş Efsane Bir Kadın ve Dönemi. İstanbul: Doğan Kitap
Derviş,Suat. (2013) Fosforlu Cevriye. İstanbul: İthaki Yayınları
Derviş,Suat.(1996) Kara Kitap. İstanbul: Oğlak Yayınları
Derviş,Suat.(2020) Ankara Mahpusu.İstanbul:İthaki Yayınları
İşçi, Günseli Sönmez.(2015)Yıldızları Seyreden Kadın-Suat Derviş Edebiyatı. İstanbul: İthaki Yayınları

YAZAR **ZELİHA TAMER UÇAR**

İKİLEM

Karşıdaki sayısız pencereye, caddelerde koşturan insan ayaklarına bakıyorum. Kalabalık. Çığlıklar. Kalabalığın içinde yalnızlıktan çığlık atıyor insanlar. Gecenin karanlığında birbirini saran kollar ihanet dolu. Birbirine sadakatsiz, alışkanlıklarına sadık insan siluetleri yansıyor pencerelere.

Kente bakıyorum. Sessiz. Soğuk. Bitişik evler hep. Ruhlar kalabalıkların arasında sıkışıp kalmış. Canı çekilmiş insan karartıları dolaşıyor caddelerde. İnsanlar alışkanlıklarının kölesi. Yaşamayı hep yarına erteleyen gölgelerin ayakları telaşlı.

Zaman hiç geçmiyor, günlerdir kafamı yorganın altından çıkaramıyorum. Başımı omuzlarımın içine gömmek istiyorum. İnsan kalabalığı boğuyor beni. Aynı masanın etrafına oturmuş, ruhları birbirinden uzak, insan kalabalığı. Her pencerede ayrı bir senaryo her gün kendini tekrarlıyor.

Kalabalık kentlerde. İnsanlar akar. Araçların gürültüleri. Trenler. Uzun yollar. Uzaklarda bir gemi olabilir belki. Her gün kente ağız dolusu insan kusan bir gemi. İnsanlar kraliçe arı için çalışan işçiler gibi paranın kölesi. Hep yarına erteledikleri hayalleri için, daha fazla, daha fazla çalışan kraliçe arının kölesi işçi arılar. Ölseler kimsenin haberi olmadan yerine bir yenisinin geçeceği bir düzenin kölesi işçi arılar, her gün şehre uzaklardan gelerek limanı doldurup boşaltırlar.

Karanlık bir yerlerde uçuyorum. Ağaçların arasında o beliriyor. Ona doğru gitsem tutacağım. Başım dönüyor. Sırtımdaki ağırlıklar beni aşağı çekiyor. Onu yakalamak istiyorum. Hızla önümden bir ışık huzmesi gibi akıyor. Baba diye sesleniyorum. Duvarın tepesine konup kafasını bana doğru çeviriyor. Dönsün, gitmesin diye elimi uzatıyorum. Başım dönüyor. Babam bir hologram gibi parlayıp sönüyor.

Karanlık bir kuyunun içine düştüm. Her an biraz daha içine çekiliyorum. Ayaklarıma bağlanan yükler beni karanlığın içinde boğmak istiyor. Başımı yukarı kaldırıyorum. Gökyüzü zift karası. Kuyular çıkmak için. Sessizlik bağırmak için diye yineliyorum içimden. Kuyunun başında babam beliriyor. Uzatıyorum ellerimi gökyüzüne doğru. Babamın gözlerinde bir ışık yanıp sönüyor. Çığlıklarımı sessizlik yutuyor.

Yorganın altında kalacağım hep. Yeniden düştüğüm her yol karanlık bir boşluğun içinde kayboluyor. Varlığıma ihanet ediyorum. Ruhum tavana yükselip bana dönüp bakıyor. Biraz sonra yeniden bir hapishaneye girer gibi içimdeki boşluğa dönmeye mahkûm.

Bütün gövdem uyuşmaya başladı. Zihnim siyah beyaz televizyon ekranı gibi karıncalanıyor. Her yanıma yayılıyor bu uyuşukluk. Parmaklarımın ucuna değin. "Baba!" "Evet, söyle" Bilerek evde bıraktın bunları değil, mi?" Lunaparkta benim için kazandığın "Mavi Ayı", misketlerim, gazete kâğıdından birlikte yaptığımız gemi. Birlikte gemiyle dünya seyahatine çıkacaktık seninle. Sen de sözünü tutmadın, tıpkı annem gibi, avuçlarımdan sen de kayıp gittin. Kuyunun suyu gittikçe çekiliyor, ben biraz daha gömülüyorum. Kuyular çıkmak için. Sessizlik çığlık atmak için. Tekrarlıyorum defalarca içimden. Çığlık atabilsem belki çıkacağım kuyunun içinden. Çığlık atmak için nefes almak gerek. Ben boğuluyorum.

Ayağa kalksam, yere düşeceğim. Hiç bir yanım tutmayacak. Çocuklar oynuyor. Sesleri bana kadar geliyor. Çocukluğumda seninle oynarken attığım çığlıklar yankılanıyor kuyunun taş duvarlarında. Çok soğuk burası baba. Uzat elini, tut elimden. Yorganın içine biraz daha gömülüp sessizce çığlık atıyorum. Birileri duysun istiyorum belki de sesimi.

Cebimdeki misketleri avuçluyorum. Çocukluğuma sarılıyorum. Birlikte attığımız bir kahkahayı tutmaya çalışıyorum. Bir yıldız gibi kayıp ufkun ötesinde kömürleşiyor. Sayı sayıyorum.Hiç olmuyor. Sonu gelmiyor. Zihnim siyah beyaz televizyon ekranları gibi karıncalı. Hatıralarımız boşluklar arasında kayboluyor. Bir yük gibi hayat omuzlarımda. Ruhum bir ceset gibi yorganın içine gömülmüş bedenime dönüp dönmemekte ikilem içerisinde yükselip, geri dönüyor. Cennetle cehennem arasında asılı, arafta yaşıyorum.

HERHANGİ BİR ZAMANDA, HERHANGİ BİR TOPLUMUN FARK ETTİĞİNDEN DAHA FAZLA, İTİRAF ETTİĞİNDEN ÇOK FAZLA, BASTIRMAYA VE ENGELLEMEYE ÇALIŞTIĞINDAN ÇOK ÇOK DAHA FAZLA ZULÜM VARDIR.

Z.BAUMAN

YAZAR **SİBEL MAYO**

HER ŞEY VE HİÇBİR ŞEY HAKKINDA...

Bu sabah Abbas Kiyarüstemi'nin bir filmini izleyerek başladım güne: The Wind Will Carry Us/Bizi Taşıyan Rüzgar. Film, on bin yıl önce oradaymış ve hep orada olacakmış gibi hissettiren bir köyde geçiyor. İran'da, kendi içinde bütün dünyayı barındıran minicik bembeyaz bir dağ köyü. Telefona ihtiyaç yok, haber almak istediğin herkes yanı başında, ayrı damlar, beraber hayatlar. Kapılar kilitsiz. Füruğ'dan şiirler var içinde, abartmadan, sadece yeri geldiğinde, konuşur gibi, ufacık çocuğuna seslenir gibi söylenen. Çocuk doğurmak nefes almak gibi. Dünyayı yerinden oynatmıyor, bebek doğuyor ve onunla birlikte hayat öncesinde nasılsa öyle gidiyor, feveran yok, telaş yok, doğadaki her canlı nasılsa öyle, dingin, çığlıklar koparmadan. Ne kadar çabalasan da ulaşamadığın bir yalınlık. Rüzgarda salınan başakları seyreder gibi her şeyi ve hiç bir şeyi düşünmeden dalıp gidiyorsun filme. Sonra bir bakmışsın, arkada simsiyah bir zemin, yazan yöneten oynayan diye yazılar geçiveriyor önünden. Ne anlatılmış olursa olsun bu son değişmez. Karanlık kalır geriye.

Kiyarüstemi'nin kahramanları yalın bir iyiliğe sahip kişiler. Kötü olmak ellerinde değil yahut kötü olmaya ihtiyaç duymuyorlar gibi. Dosdoğru söyleniyor gerçekler, göze sokmadan, hayatın içinden bütün doğallığıyla. Arkadan dolanmadan, kumpasa girmeden.

Kötülüğü düşünüyorum sonra. Aynı anda ne çok musibet geliyor aklıma. Auschwitz'de, Treblinka'da Yahudileri gaz odasına sokan akıl almaz kötülük diyorum tam, ardından kendi öz kızına tecavüz eden adam geliyor, bunlar elbette farklı diyorum ama nereden bakarsan bak kaynağı aynı. Norveç'te eline aldığı makinalı tüfekle çoluk çocuk demeden yaz kampına gelmiş insanları tarayan adamla, güzelim gülüşlü bir genci döve döve öldüren polisin yarattığı kötülük de öyle. Düşünmeye başlayınca ardı arkası kesilmiyor örneklerin. Ben neredeyim bunlar olurken peki? Sinmiş ve korkak bir insanın gözleriyle bakmak istemiyorum ben hesap pusulama. Umut verdiğim insanların gözlerindeki ışıltıyla aydınlatmalıyım karanlıktaki yüreğimi.

Dayak yemiş kadınları el ele tutuşturmalı, o birleşen ellerle çoktan unutulmuş savaşları yeniden başlatmalıyım. Kirazın tadını hatırlatıp zalime, yürü benimle demeli, ver elini, vazgeç bu kötülükten. Sonra, git bu dağlardan kardeşim demeli, ne kendi ülkende ne de burada arama altını. Altın bu toprağın üzerinde yetişen zeytin. Girme derinlere, kaldır başını ve göğe bak. Kötülüğün musallat olmaması için kaçıp durmak yerine onun gözüne dimdik bakacak cesareti bulmalıyım içimde. Hayata adanmışlık ancak böyle olur.

Tek bir hayat var ve onu kötülüğün cehenneminde harcamak neden. İnsanın tabiatı gereği iyi mi yoksa kötü mü olduğu sorusunun cevabını aramak beyhude bir çaba. Zaman kaybı. Tabiatını şekillendirmek, işte insani olan bu. İnsan olmak bu değilse başka hiç bir şey demek değil zaten. Dışarının avaz avaz bağıran kötülüğü içimdeki sesi bastırıyorsa, yapılması gerekeni aklımla, sezgilerimle tercih etmeliyim. "yaşadığımız dünyayı mümkün olan dünyaların en iyisi" yapmalı birlikte.

Kötüye göz yummak, nefes almayı unutturan huzursuzluğumuzun temeli bu, neye sahip olursan ol o feci huzursuzluğu içinden bir türlü söküp atamamak bundan.

Uzanıyorum. Göz kapaklarım ağırlaşıyor yavaş yavaş, sayıklamaya başlıyorum: Benim bir vicdanım var, insani bir sorumluluğum var... Düşümde Kral Lear'ı görüyorum, Anthony Hopkins'in yüzü. Kendini fırtınanın ortasına atıyor, bağırıyor, kızıyor.

Ve siz, ey evreni sarsan gök gürültüleri,
Yamyassı edin şu semiz dünyayı o korkunç kükremenizle,
Paramparça edin doğanın insan döken kalıplarını,
Yok edin hemen nankör insan üreten tohumlarını !

Gözleri üzgün, büyük bir kötülüğe uğramış belli, derin bir hayal kırıklığıyla bana bakıyor. Ah Shakespeare diyorum, öldür onları, göster gününü bu rezil insanlara. Kırmıyor beni, tek tek öldürüyor Goneril'i, Regan'ı, Edmund'u, hepsini.

Uyku beni derinlere çekiyor. Huzur buluyorum.

YAZAR **E. ZERRİN BİLİCİ**

KÜSMEK İÇİN İKİ KİŞİ

Gözlerini kapattı, sessizliğin içinde hızla atan kalp çarpıntılarını dinledi.

Uyandığında yüzü gözü ter içindeydi. Saç diplerinden beri yastık ve çarşafa kadar her şey ıpıslaktı. Gördüğü şeyin bir rüya olduğunu anlayınca "Neydi o öyle!" dedi. Gözlerini kapattı, sessizliğin içinde hızla atan kalp çarpıntılarını dinledi.

"Her zamanki gibi bir gün başlıyor," dedi. Hayır, her zamanki gibi değil, önceki günlerden daha sıcak, daha durgun bir temmuz günüydü başlayan. Yatakta gözlerini açıp sıcaktan suya kesmiş saçlarının arasından parmaklarını geçirdi. Ensesi ve yastığı da ter içinde kalmıştı. Başka zaman olsa havaya kızıp söylenirdi yattığı yerden. Onun yerine yüzünde mutlu bir tebessümle gerindi, "Hadi bakalım güzellik, güzel bir gün başlıyor," dedi. Güzellik... Güldü, her sabah kendine söylediği sözcük, başka söyleyecek kimsesi olmayınca, diye düşündü insan kendi kendini böyle şımartacaktı, ne yapsın... Mesaj ya da arama kaydı görmek ümidiyle yattığı yerden telefonuna uzandı. Bir iki giyim mağazası kampanya mesajı. Gece kaç kere uyanıp mesaj var mı, diye bakmıştı. En son sabah beşte telefona bakmış, sonrasında da kan ter içinde kalmasına neden olan rüyayı görmüştü. "Rüya değil, kâbus," dedi.

Mutfağa geçip çayını demledi. Balkona çiçeklere su vermeye çıktı. "Susadınız mı siz?" Bir zamanlar, o bir zamanlar ne kadar önceydi? Ne önemi var? Annesi konuşurdu çiçeklerle. Balkonda her bir çiçeğin hatırını sorarak, her birine iltifat ederek, o aralar verimli değillerse tembellikle suçlayarak ama çoğunlukla sevecenlikle, çiçekleriyle konuşurdu. Kim bilir belki de konuşacak kimse bulamadığı için çiçeklerle konuşuyordu annesi. "Bu gerçeği şimdi fark ediyorum, ne tuhaf!" Balkondan bir süre sokağı seyretti. Dışarısı henüz hareketli değildi. Güneş bir hayli yükselmiş, yaz mevsimi için bu saatte bile olsa rahatsız edici olmaya başlamıştı. İçeri girdi, telefonu bir daha eline aldı. Telefonu eline almasıyla yüzündeki ümit dolu ifade kayboldu. Elinde telefonla mutfağa yöneldi. Kahvaltı yapma hevesi kaybolmuştu. Kendine zehir gibi acı bir çay doldurdu.

Bir el kolundan, bileğinden kavramış onu zorla bir otobüse bindirmeye çalışıyordu. Gitmek istemiyor, direniyordu. "Tanıdığım herkes oradaydı. Ne saçma kimse de itiraz etmiyordu zorla götürülmeme." Annesi hayatta olsa ona anlatırdı rüyasını. Eli yeniden telefona gitti. Henüz sekiz olmamıştı. Hafta sonları insanlar geç uyanır. Hayır, bu bir mazeret değil. Kaç kereler geceden mesajlar gelmeye başlardı. "Bugünün bana ait, kimseye söz verme." Anne babasının sağlığında ya da yakın arkadaşlarının çok yakınında olduğu zamanlar zaman çizelgesini ayarlamak, birilerini bir gün önceye, birilerini kahvaltı saatine kaydırmak gibi şeylere çaba harcardı.. Ama son birkaç yıldır...

"Hiç öyle rüya mı olur? Bak şimdi yanımda olsaydın ya da arasaydın sana anlatırdım. Beni zorla bir otobüse bindiriyorlardı, çok yakışıklı bir adamla. Binmemek için diretiyordum. O adam Azrail'miş. Bunu bir tek ben biliyormuşum."

Sabit telefonun çınlayan sesi daldığı derin düşünce denizinden uyandırdı. Heyecanla telefona ulaştı. Salonda elinde ahize yüzünde ekşi bir ifade ile konsolun aynasında kendine baktı. Bankalardan biri, mekanik bir ses aracılığı ile kutlama mesajı yollamıştı. Nursel hanım geldi aklına. Eski öğretmen, bir gün zamaneden yakınmıştı. "Şekerim artık gezmeler bile parayla, nerde o eski samimi, teklifsiz kahve içmelerin keyfi, bir kekle içilen çayın tadı yok artık." Arayan bir bankalar vardı bir de postayla gelen faturalar...

İşte telefon artık susmuyordu, yine de yüzünde mutsuzlukla odadan odaya geziyordu. Gelen her mesajda yüzünde bir ümit kıpırtısı beliriyordu ama beklediği mesajın gelmemesinden kaynaklanan bir hayal kırıklığı ile telefonu elinden bıraktı. Üç haftadır aramıyordu, üç koca haftadır sürüyordu küslükleri. Bugün işte onun benimle barışması için güzel bir fırsat, daha ne istiyor? Her yıl biraz daha yaşlanıyorum, derdi. Hiç de

değil, cevabını duymaktı bunu söylemekteki amacı. Hiç de değil, sen yaşlanmazsın, bir sen bir de Ajda!.. Nasıl da güldürürdü onu.

Sıcak... Sıcağın verdiği hararetle ellerini yüzüne yelpaze yaptı. Bunalıyordu. "Doğru söyle, sıcaktan mı bunalıyorsun, aramamasından mı? Eskidik biraz, eskidik canım. Saat olmuş on iki. Şimdiye kadar çoktan aramalı ve günü nasıl değerlendirecekleriyle ilgili sürprizini yapmalıydı." O sinirle telefonu kapattı, aradığında ulaşamasındı. Duşa girdi. Duşun verdiği ferahlıkla bir iyimserlik ve ümit kapladı içini. Telefonunu açtı, kapalı kalan süre içinde gelen mesajlar birbiri ardına tık tık düşüverdiler ekrana. Beklediği mesaj ya da arama kaydı yoktu içlerinde.

Saat dörtte beklediği telefon gelmişti ama bu defa o açmıyordu. Açmayacaktı, küsmüştü. Bir sigara yaktı, ayaklarını pufa uzatarak otururken dumanın havada şekiller alarak yayılmasını izledi.

Küstüm, küstüm, küstüm, diyordu içinden. Küsmek bile ikinci bir kişinin ya da kişilerin varlığını gerektirmez miydi? "O olmasaydı nazımı kim çekecekti, kaprislerime kim katlanacaktı? Daha da önemlisi ben kime küsecektim?"

Telefonuna bir mesaj sinyali geldi: İyi ki varım yoksa kime küsecektin sen? Yanında gülücüklü bir simge.

KÜSMEK BİLE İKİNCİ BİR KİŞİNİN YA DA KİŞİLERİN VARLIĞINI GEREKTİRMEZ MİYDİ?

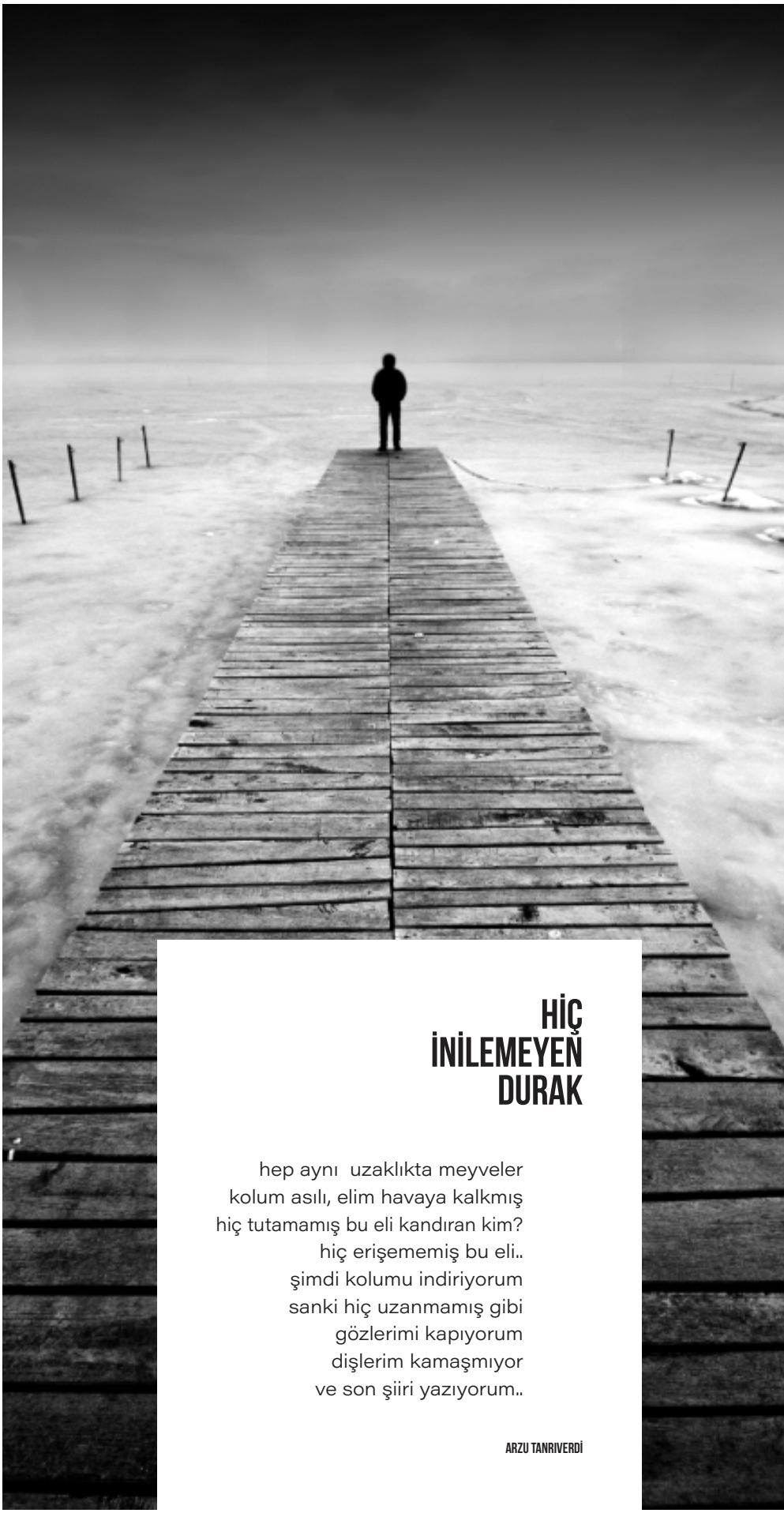

HİÇ İNİLEMEYEN DURAK

hep aynı uzaklıkta meyveler
kolum asılı, elim havaya kalkmış
hiç tutamamış bu eli kandıran kim?
hiç erişememiş bu eli..
şimdi kolumu indiriyorum
sanki hiç uzanmamış gibi
gözlerimi kapıyorum
dişlerim kamaşmıyor
ve son şiiri yazıyorum..

ARZU TANRIVERDİ

SÖZ

Söz vardı ilk
safi gecede.
Ay ateşle yükseldi

Söz
bir tanrıya dönüştü
Gitti,
bir kum saatine tutuldu
sistem dışıydı,
akıntısız

Ses yoktu
Fosforluydu ışığın soyu
Gösterişsiz

Söz geldi,
sesleri yonttu,
şehirler kurdu
Bazı susuşlar buldu
Yüce adlar
ve büyük değerler etrafında

Söz gitti,
bir sava büründü
Geceye karıştı

SANİYE KISAKÜREK

Bu sıralar umut türküleri çalıyor köşe bucak ama benim radyom hâlâ tamirde.

YAZAR **SİBEL OĞUZ**

ÖĞLEN ARASI

Gülara, can dostum bunları sana yazacağıma, karşında oturup anlatmayı yeğlerdim, fakat sen de iyi bilirsin ki plan dahilinde ilerlemek her zaman mümkün olmuyor.

Her şey yoluna girdi derken ya da öyle olduğunu düşünürken kendini bir çıkmazın içinde buluyorsun. Hadi bakalım, çukurda eşin dur. Oldu mu şimdi!

Buralarda yaşam Akdeniz'e göre oldukça zor. Bazen havasıyla mücadele edersin, bazen yollarıyla başın derttedir. Her zaman olduğu gibi benim mücadelem kendimle. Güldüğünü sezer gibiyim. Ne yapayım, huyum bu! Hem sen demez misin; olmasını istediğin gibi değil, olduğu gibi seveceksin.

Ben kusurlarımla bütünüm. Ütüsüz gömleğimle mesela. Türkçeyi kurallarına göre konuşamıyor oluşum bir başkasına göre eksiklik olabilir fakat senin bunlara takılmayacak kadar yüce gönüllü olduğunu bilirim.

İtiraf etmem gerekir ki, ne gözlerinin güzelliği ne de seçici cümlelerin dostluğuna vesile. Genç yaşta erdem sahibi oluşun, beni olduğum gibi kabullenişin dostluğumuzun bağlarını güçlendiriyor. Seni bir yere koymam gerekirse Maslow'un ihtiyaçlar hiyerarşisinde üst sıraya yerleştiriyorum. Bütün samimiyetimle söylüyorum bunları. Bilirsin ikili oyunlarda hep kaybeden taraf olurum. Ne zaman birine hak etmediği bir cümle kursam yüzüm kızarır. Sözlerim bana ait olmayacak kadar uzaklaşır. Yine dağıttığımın farkındayım.

Bu mevzuyu danışmak adına geçenlerde adından sıkça söz ettiren bir doktora gittim. Doktorlarla anlaştığım söylenemez, bilirsin. Neymiş efendim, önce kendime inanmalıymışım. O vakit evren bana yardım etmek adına harekete geçermiş, falan filan. Kendime olan inancımı sorguladı bir bakıma. Nereden bilecek, bana dikte edilen şeylerin zehirli bir iğneden farksız olduğunu. Kızdım, tabii belli etmemeye çalıştım. Efendim, kendimi sevmekle başlamalıymışım işe. Öz saygıdan bir miktar yoksunmuşum. Fazla fedakarlığım, zararlı onarılmaz hale gelebilirmiş. Bak doktor, senin anlattığın şeylerin bizdeki karşılığı bencilliktir, diyecek oldum. Dilim ağzıma dolandı.

Ah, keşke yazdığım gibi akıcı konuşabilseydim! Zihnimin dağınıklığı hareketlerime de yansımış olmalı. Çantam, fularım... Güç bela toparlanıp ayrıldım doktordan. Bu arada fular demişken şu mevzuya değineyim. Nazım Hikmet okurmuşum. Solcuymuşum, en çakmasından. Yani dostum buralarda fulara yüklenen anlam bundan ibaret.

Kitaplığım kimlerden oluşuyor nereden bilecekler. Bu sıralar umut türküleri çalıyor köşe bucak ama benim radyom hâlâ tamirde. İş çıkışı uğruyorum tamirciye, "çarşambaye gel," diyor. Sabırla bekliyorum, günler tükenmedi ya! Öyle umut fideleri dikmiş değilim. Doğrusu ekecek baba mirası tarlam da yok ama bunlar mevzu edilecek şeyler değil. Kimsenin elimden alamadığı gülüşüm yetmez mi? Bu arada az kalsın unutuyordum, çayı azalttım, çarpıntı yapıyor bu sıralar.

YAZAR **M. YÜCEL İNCE**

ÇOCUKLAR İNSANDIR

En çok öğretmenimi ya da arkadaşlarımı özlediğimi sanıyorsunuz, oysa en çok okulumun bahçesini özlüyorum.

Okula gidemiyorum. Okulda oynayamıyorum. Teneffüste silgimizi top yapıp gol atamıyoruz birbirimize. Arkadaşlarımıysa ekrandan görebiliyorum.

Bunca acı yetmezmiş gibi, gün boyunca bilgisayar başında oturup ders yapıyoruz.

Bunlar alışık olduğum şeyler değil. Ekrana bakmaktan gözlerim kurudu. Kalbim bir tuhaf. Üstelik gün boyu ders de bitmek bilmiyor. Başka okullara giden arkadaşlarım sokakta top oynarken, ben onların bitmek bilmez çığlıklarını duymazdan gelmeye çalışıyorum. Tüm bunlarla bitse iyi. Akşam ödevleri de işin cabası. Nedense bu ödev dedikleri şeyler çok önemli. Özellikle babam için. Az sonra eve gelecek. "Nasılsın," bile demeden, "Bugün dersler nasıldı?" diye soracak. Sabah 9'dan akşam 5'e kadar ekran başındaki tutsaklığımı bildiği halde yapacak bunu. Çünkü kafasında bir proje olarak gelişen ben, aynı zamanda onun en büyük gelecek kaygısıyım. Oysa bana demesin nasılsın diye, başka sorular da sormasın. Ben acı çekiyorum. Bunun sorumluluğunu paylaşsın benimle. Masayla, masa lambasının arasına sıkışmış durumda benim çocukluğum. Yaşadıkça öğrenebileceğim şeyleri uzaktan eğitilerek tamamlayamıyorum. Motor gelişimim değil belki ama duygusal gelişimimde bir şeyler ters gidiyor ve ben bunların altında eziliyorum. En çok öğretmenimi ya da arkadaşlarımı özlediğimi sanıyorsunuz, oysa en çok okulumun bahçesini özlüyorum. Ama siz bunu önemsemiyorsunuz bile.

Babam bunları bilmeyecek. Çünkü sormayacak. Yaz boyunca turizmi destekleyip, eğitimi baltalayan devlet erki gibi eve girecek. Yemek yedikten sonra yanıma oturacak. "Neler yaptın bugün oğlum?" diyecek. Neler yapmak isterdin, demeyecek mesela.

"Ne ödev vermiş öğretmen?"

"Bilmiyorum baba. Bir sürü gene."

"Ne zaman başlayalım yapmaya?"

"Hiçbir zaman! Beni mutlu etmeyen hiçbir şeye başlamak istemiyorum."

"Ama o zaman başaramayız."

"Baba, ben başarmak istemiyorum ki zaten. Öğretmeninim ve senin başarmak diye anlattığınız her şey beni boğuyor."

Kaygılanacak gene. Bir çocuk hemen hisseder annesinin veya babasının kafasında oluşan bir sürü çıkmazı. Direnmem boşuna. Neticede o ödev yapılacak. Deftere kazınacak el yazım. Öğretmenimi ve ailemi mutlu etmeye yönelik bir eğitim sistemi çünkü bu. Bizi mutsuz ederek yok edilen küçük yüreklerin sorumluluğunu kim üstlenecek peki?

Önce matematik ödevi yapılacak. Sonra Türkçe ödevine geçilecek. Kalem, Defter, Cumhuriyet ve Atatürk mesela sıralanacak alfabeye göre. Abeceyi bilmiyor olsaydım bile, Atatürk'ü başa koyar, Cumhuriyet'i arkasına yapıştırırdım zaten; çünkü kalemsiz bir defter ne kadar anlamlıysa, Atatürksüz bir Cumhuriyet de o kadar anlamlıdır bana göre.

Ödevler olsa da olmasa da, yapılsa da yapılmasa da, sonunda gece olacak. Yatma vakti önünde sonunda yanı başıma bir uyku gibi sokulacak. Eylülün sıcağına düşer gibi, yastığın yanağına devrilecek başım. Her gece hüzünle uyumayı öğrendim bu süreçte. Umutla kalkmayı, uyanmayı da öğrendiğim gibi, kanıksadım dünyanın bana sunduğu bu zindanı. Ama büyüklerime güvenmiyorum bir süredir, çünkü onların benden bekledikleriyle, isteklerim arasında büyük tutarsızlıklar gelişti aramızda. Ama olsun. Yine de dünya bizden aldıklarıyla değil, bize sunduklarıyla güzel. Ya da benim dünyam böyle hayal ettiğimde güzelleşiyor. Büyüklerin bize öğrettiği değil, bizim hayalimizdeki evrende yaşayacak olmak umutlandırıyor hala beni.

HER GECE HÜZÜNLE UYUMAYI ÖĞRENDİM BU SÜREÇTE. UMUTLA KALKMAYI, UYANMAYI DA ÖĞRENDİĞİM GİBİ, KANIKSADIM DÜNYANIN BANA SUNDUĞU BU ZİNDANI.

YAZAR **BERNA K. DOĞAN**

BİR ÜMİT HİKAYESİ

Bir filiz verir tohum. Tohumun umudu filizidir. Bir bebek doğar kanlı, kanlı da olsa bebek umududur annenin. Güneş doğar geceden sıyrılır, güneş gecede kalanların umududur. Umut yarındır, yarını bekleyebilmek...

Umut sonbaharda düşmeyen yaprak, kışın açan kardelen, gözlerdeki aşk ama en önemlisi umut bir çığlıktır ölüme karşı.

Annem de ümitti. Gerçek bir Ümit. Anneannem güne giderken kayınvalidesiyle "Ihhh!" demiş de annem düşüvermiş eşiğe. Ebe bile yetişememiş. Gelmiş, göbek bağını kesmiş sadece. Çirkinmiş annem. Kara, tüylü bir şeymiş. Ama gözleri kocamanmış. Dedem çok erken bırakıp gideceği kızının adını Ümit koymuş. Niye ki? Yıl 1950'ler. Dedemin mi yoksa ülkenin mi, yoksa dünyanın mı ümide ihtiyacı varmış?

1950: Dünya, soykırımların yaşandığı, bir atom bombasıyla binlerce insanın ölümüyle sonuçlanan koca bir dünya savaşından çıkalı birkaç yıl olmuş. Ama yeni bir savaş, Kore Savaşı başlar. Dünyanın ümitlere ihtiyacı var.

1950: Ülke Demokrat Parti'nin seçim kazanmasıyla çok partili bir yönetime geçiyor. "Yeter Söz Milletin" diyor Demokrat Parti. Her yenilik bir ümittir nasıl olsa.

1950: Bağdat Hattı'nın devamı olan ve Ergani'deki bakırı taşımak için yapılan Bakır Hattı, Antep'in içine geliyor. Demiryolu demek umut demek.
1950: Dedem eşini seviyor ama kumarı, içkiyi de seviyor. Yaşaması için ümide ihtiyacı var.

Ümit, 4-5 yaşlarındayken babası ölür. Annesiyle beraber 7 yıl dedesinin evinde kalır. Annesi babasının evinde ırgat gibi çalışır. Ümit besleme gibi. Tavuğun kümesini temizlemeden yumurta yiyemez. Külle bulaşık yıkamadan oturamaz. Yeri bir tahta sandık üzeridir. Ümit öğretmen olmak için gizli sınavlara girer ve evden kaçarcasına öğretmen okuluna gider. Okuldayken annesi evlenir. Üvey babası istemez onu. Yazın dedesinin yanında, kışın yatılı okulda kalakalır. Ümit ümitsiz bir aşka düşer. Ümit hep mahzun, hep suskundur. Arkadaşı gökyüzüdür, yıldızdır. Tebessümü sadece bir kıvrımdır. Sırları, küskünlüğü içinde yaşama bağlanmaya çalışır. Evlenir. İstemez evlendiği kişiyi ama yine de bir yuvayı ümit eder. Ama ümitleri yine kırılır. Dayak yer. Gönlü kırılır. Kızı doğar, ümit eder. Oğlu doğar, ümit eder. Ümit mutsuzdur. Oğlu hastalanır, ona bakar. Ümit, umudunu diri tutmaya çalışır. Ama herkes onun kadar umutlu değildir. Oğlu, anjiyo masasında kalır Ümit'in. Ümit, neyi ümit edecektir? Çünkü artık umudu yoktur hayattan. Kızı evlenir. Uzaklardadır. Ama bilir ki orada bir Işık'ı bir de günleri aydınlatacak Şafak'ı vardır.

Ümit artık onlardadır.

YAZAR **BERNA K.DOĞAN**

NECMİYE ALPAY İLE DİLİMİZ

"Edebiyattaki dil, edebiyat dışı dilden soyutlanmıştır ve ondan bir gömlek daha soyuttur. Edebiyat, bildiğimiz dünyayla ilintili olmakla birlikte, özerk dünyalar kurar ya da varsayar."

Necmiye Alpay 1946'da Balıkesir'de doğdu. Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi'nden mezun oldu. Doktorasını Paris-Nanterre Üniversitesi'nde uluslararası iktisat alanında yaptı. Kısa süreli öğretim üyelikleri dışında, çevirmen, dil danışmanı ve yazar olarak çalıştı. 2001-11 yılları arasında Radikal gazetesinde yazdı. 2008-2016 arasında Milliyet gazetesinin aylık Kitap ekinde şiir konulu yazıları yayımlandı.

Necmiye Alpay'ın pek çok çevirisi ve dil ile ilgili yazılarını topladığı kitapları bulunmaktadır.

ALBATROS: Dil üzerine yapmış olduğunuz birçok çalışma ve bunları topladığınız kitaplarınız var. Bu konuda da etkin isimlerden birisiniz. Dil nedir ve dile bakışınızı bize kısaca özetler misiniz?

NECMİYE ALPAY: Dil zihnimizin ve bilincimizin biçimlendiği bir ortamdır. Aynı zamanda iletinin, iletişimin ve düşünmenin aracıdır. "Dil" deyince genellikle sözel dilleri anlıyoruz. Bunun dışında görsel diller, müzik dili, beden dili, sinema dili gibi pek çok türü de var. Ayrıca doğal diller ile yapay diller birbirinden ayrılır. Türkçe, Kürtçe, İngilizce vb., bunlar doğal dillerdir. Esperanto, bilgisayar dilleri, ütopik kurmacalarda yaratılanlar, bunlar da yapay olanlardır.

ALBATROS: Dili, "Dil Meseleleri Uygulama Üzerine Yazılar II" kitabınızda bir insana benzetiyorsunuz. Bu benzetmeyi bizim için biraz daha açar mısınız?

NECMİYE ALPAY: O benzetme bütünsel değildir, bir an için belirli bir açıdan yaptığım bir benzetmedir, bağlamı tam olarak şöyle: "Dili bir insana benzetelim: Ona zihinsel yaşamını besleyecek olanaklar sunmak yerine yasaklar ve teranelerle üstüne gidersek nasıl sonuçlara ulaşırız? Herhalde şimdiye değin ulaşılan sonuçlara." (s. 21)
Dillerin zihinsel yaşamını beslemek, insanın zihinsel yaşamındaki gelişmeyle alışverişini sağlamak demektir. Dilin geçmişini, yani tarihini incelemek, yönelimlerini görmek, sözlüklerle, yardımcı kitaplarla desteklemek, bir yandan da dil ortamındaki yaratı ve ürünlere, edebiyat ve şiire ilgi göstermek gerekli. Bütün bunlar için anadilleriyle ilgilenmek isteyen insanlara olanak sağlamak en temel koşullardan biri.

ALBATROS: Yine aynı kitapta "Güncel ve tarihsel hayatlarımızın ne kadar boyutu varsa dillerimizin de o kadar boyutu var" diyorsunuz. Sizce cep telefonları dilimizin boyutunu değiştirdi mi, yoksa tamamen ortadan mı kaldırdı?

NECMİYE ALPAY: Güzel soru, biraz şiirsel olmuş. Cep telefonları, bilgisayarın küçüğü gibi, dilin boyutları da mı küçülüyor, gibi anlıyorum sorunuzu. Dilin çok boyutu var, ama endişenizde haklı olabilirsiniz. Telefon tıpkı dünyamız gibi dilimizi de geliştirebilir ya da sınırlayabilir, tamamen nasıl, ne yönde kullandığımıza bağlı.

ALBATROS: İnsanların dile bakışları, topluma bakışlarıyla koşut. Ya da insanların dile nasıl baktıkları, topluma nasıl baktıklarının göstergesi. Bu önermeye göre şu anda dil-toplum ilişkisi nasıldır?

NECMİYE ALPAY: "Dile bakış, topluma bakış" başlıklı yazımdan söz ediyorsunuz. O yazının konusu, dil kullanımında benim "toptancı" dediğim kavram ve söylemlerdir. Sözgelimi, 'biz' derken, 'onlar' derken, kimleri kastediyor, kimleri dışlıyoruz, bunun bilincinde olmak meselesi. Sözgelimi Türkçe, Türkiye'de yaşayanların ortak dilidir ama herkesin anadili değildir. Bu nedenle, bütün Türkiyelilerden söz ederken Türkçeye "anadilimiz" demek, farkında olmadan toptancılık etmek olur. Böyle bir bilinç düzlemine dikkat çekiyorum. Son otuz küsur yıllık tarihimizdeki sorunların bir bölümü bu tür toptancılıklarla yakından ilgili. Dilin ne kadar yaralayıcı olabildiğini kendi hayatımızdan da bilebiliriz.

ALBATROS: Sayın Alpay, bu söyleşi Türkiye'nin dört bir yanında şiir, öykü yazan, edebiyatla ilgilenen gönül insanlarının çabasıyla ortaya çıkacak bir fanzin için yapıyoruz. Siz, dile yıllarca uğraş vermiş bir kişi olarak, özellikle Türkçemize yeni girmiş olan FANATİC- MAGAZİNE sözcüklerinin kısaltılmasıyla oluşturulmuş bu ifade olan FAN-ZİN için Türkçe başka bir şey diyebilir miyiz? Sizin bir öneriniz var mı?

EDEBİYATTA DİL KULLANIMI BİR AÇIDAN KURALCILIKTAN KURALSIZLIĞA DOĞRU OLMUŞTUR DİYEBİLİRİZ.

NECMİYE ALPAY: 'Fanzin' sözcüğü Türkçenin yanı sıra pek çok dile de yerleşmiş durumda. Böyle 'dünya ortak kültür sözlüğüne girmiş epey sözcük var: radyo, televizyon, sinema... Bunları değiştirmeye çalışmanın dile bir katkısı olacağını sanmıyorum. Sözcük henüz çok yeniyken, ortak ve çok güçlü bir irade varsa, yerine Türkçesi konulabilir belki, 'bilgisayar' örneğindeki gibi. 'Fanzin' sözcüğünün bileşenleri de Türkçeleşmiş durumda bu arada!

ALBATROS: Hep dil üzerine konuştuk. Tabii ki dil edebiyatın aracı. Biraz da dil-edebiyat, dil-öykü, dil-şiir ile görüşlerinizi almak istiyorum. Gerçi hepsi başlı başına bir konu başlığı olabilir ama bize özetlerseniz...

NECMİYE ALPAY: Dil kitaplarımın ikisinde "Dil ve Edebiyat" başlıklı bölümler vardır. Edebiyat ve şiirle ilgili iki kitabımda da aynı ilişkiye her fırsatta değinilir. Daha genel bir planda kısaca şunu söyleyeyim: Edebiyattaki dil, edebiyat dışı dilden soyutlanmıştır ve ondan bir gömlek daha soyuttur. Edebiyat, bildiğimiz dünyayla ilintili olmakla birlikte, özerk dünyalar kurar ya da varsayar. Aslına bakılırsa diller de bildiğimiz dünyanın somutluğundan doğmuş, onunla ilintili sessel ürünler. Bunlara kabaca, hem iç içe hem de ayrı olan paralel evrenler diyebiliriz: 1) Bildiğimiz dünya; 2) Dil ve 3) Şiir ve edebiyat.

ALBATROS: Dili kullanmak elbette her edebiyat alanında önemlidir. Sizce özellikle şiir ve öykü alanında dili kullanmak ile ilgili olarak geçmişle bugün arasındaki fark nedir? Bu soruyu sormak istedim çünkü değişen dil kullanımı metnin yapısını da etkiliyor diye düşünüyorum. Siz ne dersiniz?

NECMİYE ALPAY: Edebiyatta dil kullanımı bir açıdan kuralcılıktan kuralsızlığa doğru olmuştur diyebiliriz. Şiir yazmanın belirli ölçü ve uyak kuralları, öykünün giriş gelişme sonuç çizgisinde olay örgülerine dayanması ve benzeri kurallar artık yok, yalnızca şiirde, yalnızca edebiyatta kullanılabilen mazmunlar da yok oldu ya da kural olmaktan çıktı. Ancak, kuralsızlık her şiir ya da öyküyü iyi kılmaya yetmediği gibi, belirli kurallara, diyelim hece ölçüsüne ya da aruza uyan bir şiir artık iyi olamaz demek de mümkün değil. Çok zengin bir dil, bir yapıtı şahane de kılabilir, kof hale de getirebilir. Bugün geldiğimiz noktada yaratıcı yazarın eli kolu daha serbest, ancak yaratıcının bu serbestliği ortaya koyduğu yapıt yoluyla hak etmesi gerekiyor. Bu da alımlamayla, eleştiriyle anlaşılabilir ancak.

ALBATROS: Bu söyleşiyi Albatros hazırlayanları ve okuyucuları için yaptık ancak bu bizim ilk sayımız ve çok heyecanlıyız. Bu heyecanlı edebiyatseverlere son olarak söylemek istediğiniz bir şey var mı?

NECMİYE ALPAY: Dergi ya da fanzin çıkarmak edebiyatla ilgilenmenin en has yollarından biri. Sizi kutluyorum, sorularınız için çok teşekkür ve sevgiyle.

ALBATROS: Bizi ilk sayımızda yalnız bırakmadığınız ve yol gösterici önerileriniz, bilgileriniz için teşekkür ederim.

YAZAR **SANİYE KISAKÜREK**

KELİMELER... KELİMELER... KELİMELER...

Bu köşemizde bazı kelimelerin yanlış kullanımlarına dikkat çekerek güncel ve geçerli kullanımlarının izini süreceğiz. Aynı zamanda kelimelerin gizemli geçmişine doğru yol alacağız.

Temmuz, Yıldız ve Şemsiye

Temmuz ve Yıldız bir Şemsiyenin altında buluştular. Hikayemiz de böyle başladı. Her kelimenin ayrı bir hikayesi olduğu gibi onların da bir hikayesi var. Bu hikaye çok eski çağlarda başlıyor.

Kökeni Sümerlere kadar dayanan bu kelimelerin aslında birer tanrı adı oldukları bilinmekteymiş. Her ne kadar bugün Sümer ve Akkadların bir zamanlar yaşamış olduğu topraklarda tek tanrılı dinlerin hâkimiyeti bilinse de bu üç tanrı bugün hala bölge halklarının dil belleğinde yaşamaktadır.

Tanrılardan ilki Dummuzi. Dummuzi ya da Akkad'daki adıyla Tammuz tarımsal ve hayvansal bereket tanrısıdır. Bütün kışı yer altında geçirdikten sonra her yıl yeniden yeryüzüne çıkar, tarlaların tohum ve filizlerine bereket saçar.

Bu tanrının yeryüzüne çıktığı dönem bugün bile Geleneksel İbrani Takvimi'nde Haziran-Temmuz aralığına denk düşen Temmuz ayına rastlar. Ayrıca "Damızlık" sözcüğü de buradan doğmuştur.

İkinci tanrı, yani tanrıça ise Dummuzi'nin karısı olan İştar'dır. Yunanlıların Afrodit'i ya da Romalıların Venüs'üyle aynı anlama gelmektedir İştar. Tıpkı onlar gibi güzellik ve doğurganlığı simgelemekle beraber onlardan farklı olarak adaleti de simgeler. Öyle ki Mezopotamya krallarının büyük çoğunluğunun tahtı ya da tacı ondan devralırken gösterildiği tasvirli sanat eserleri bulunur. Venüs ya da Zühre yıldızı İştar'ın kendisi olarak bilinse de aslında İştar tüm göksel cisimlerin, diğer bir genel ifadeyle yıldızların da tanrıçasıdır.

"Kimi Kuzey ve Güney Mezopotamya ya da Doğu Akdeniz halklarınca Aştarte, Astarte, Eşter ya da Ester gibi adlarla anılır. Ve bu isimler Yunanlıların Doğu Akdeniz ticaretine başlamaları, ardından da kolonizasyonla tüm Akdeniz'e yayılmaları sonucu birçok dile yayılır." (Almanca'da Stern)

Ayrıca Easter (paskalya), Eastern (doğu), Setre (peçe) kelimeleri de buradan türemiştir.

İlk olarak Eski Yunancada yıldız anlamına gelen Astro sözcüğünde yaşar bu kelime. Günümüzde de astro, astroloji, astronomi, astrofizik gibi sözcüklerde halen bize varlığını hatırlatır.

Üçüncü tanrı ise güneş tanrısı olan ve güneşin fiziksel varlığını da sembolize eden Şamaş'tır.

Bugün İbranicede güneşe halen Şemeş denir. Süryanicede Şamşo olan sözcük bu ikisinin akrabası ve Akkadcanın da torunu olan Arapçada Şems olarak bilinir. İbranicede Sinagog görevlisine de şemeş denir. Ancak bu Mezopotamya tanrısının halen yaşadığına dair daha yakın bir örnek Arapça kaynaklıdır. Araplar güneşe daha önce de sözü edildiği üzere "şems" derler. Bu gerek İslam gerekse de komşuluk vasıtasıyla bölge halklarının dillerine de geçmiş bir sözcüktür. Bugün ise Türkçede yalnızca şemsiye sözcüğünde yaşamaktadır.

YAZAR **IRMAK ERKAN**

YUVA

1- iÇ AKŞAM / ORTA HALLİ BİR APARTMAN DAİRESİ / CEM, İREM,CEYDA

Cem kırk yaşlarında beyaz yaka çalışandır. Akşam eve yorgun argın gelir. Kapıyı anahtarı ile açar. İçerden gürültüler duyulmaktadır. Karısı Ceyda çalışan bir kadındır, otuzlu yaşlarının ortasındadır. üç yaşındaki kızı İrem ile tartışmaktadır.

CEYDA

'Ne yapıyorsun İrem yine böyle, yerler kırık dolu, ben sana basma demedim mi?'

Ceyda Cem' in gelip mutfağa girdiğini görünce 'Hoş geldin' bile demez, onu selamlamaz, yerdeki kırıkları silmekle meşguldür. Sadece paylamak için Cem' e bakar.

CEYDA

'Cem sen ilgilen artık şu kızınla yeter! Sürekli beni delirtiyor.'

Cem huzursuzdur. Kızına bakar. İrem ağlamaktadır. Elindeki evrak çantasını mutfağın bir köşesine koyar. Bir şeyler yemek için masaya oturacaktır. Tezgahın kenarında yürüyen karıncalara gözü takılır. Bir karınca diğerlerinin aksine farklı bir yöne doğru yürümektedir. Cem karıncayı izler.Birden Ceyda' nın sesi duyulur.

CEYDA

'Cem sen benimle dalga mı geçiyorsun? Sana sesleniyorum sabahtan beri. Bırak hayal aleminde gezmeyi. Madem eve geldin, otur da yedir şunu.'

Ceyda mutfaktan ayrılır. Cem İrem' e tavuk suyuna şehriyeli lapayı yedirmeye çalışır. Bir yanda da lapayı yedirirken önündeki su dolu plastik bardağı kaşık ile karıştırıp dikkatini başka yere çekmeyi dener.

CEM

'Eveeet bak bakalım nasıl sudan ses çıkıyor... Şıp şıp şıp.. Aç ağzını bakalım..'

İrem somurtur, kaşlarını çatar, Cem bir kez daha dener. Bu sefer ağzını açar, Cem sevinecek olur, İrem tükürür. Cem oflar, yedirmekten vazgeçer, karnı açtır, sofraya tabak koymaya başlar. Salondan Ceyda' nın sesi duyulur.

CEYDA

'Sakın başından ayrılayım deme. Sandalyeden düştü mü sakat kalır. Ondan sonra ömür boyu bakıcı mı tutarsın ne yaparsın bilemem.'

Cem' in gözleri yeniden tezgahın üzerindeki karıncaya takılır. Bu kez karınca pencereye doğru yaklaşmıştır. Dışarıda hava kapalı olmasına rağmen ilerde, tepenin ardında yağmur dinmiş, güneş ışınlarının ovayı aydınlattığı görünmektedir.Cem pencereye yaklaşır. Apartmanın önündeki ıhlamur ağacının yaprakları tatlı tatlı hışırdamaktadır. Karınca da pencereye iyice yaklaşmıştır. Cem hayallere dalmışken birden Ceyda' nın sesi duyulur.

CEYDA

'Dikkat etsene düşüyor.'

Cem bir anda yerinden fırlar. Ceyda holden seslenir.

CEYDA

'Masanın üzerine çıkmış çocuk sen hala aval, aval...Tutsana şunu bakacağına....!'

İrem yemek masanın köşesine çıkmıştır. Cem kızını kucağına alır. Ceyda' nın bağırmasından İrem korkup ağlamaya başlar. Ceyda öfkeyle Cem' in yanına gelir.

CEYDA

'İki dakika yalnız bırakmaya gelmiyor. Sen hep böyle devam et olur mu, bilirim ben sana yapacağımı, ver şu çocuğu bana!'

İrem annesini görünce babasını iter. Ceyda ağlayan kızını kucağına alır.

İREM

'Baba giiit! Giiit!....'
Cem mutfaktan çıkar.

2- İÇ GECE / DAİRE CEM

Cem gece vakti herkes uyuyorken salonda yattığı yataktan kalkar. Yorganı düzeltir. Portmantoyu açar, sırt çantasına yağmurluk koyar, cüzdanını kontrol eder. Sessizce dairden dışarı çıkar.

3- DIŞ GECE / SOKAK CEM

Cem otobüs durağına kadar yürür. Etrafta kimseler yoktur. Sarı ışıklarıyla bir otobüs yanaşır.

Şoför kapıyı açar. Cem binip binmemekte bir an tereddüt eder. Şoförün soru soran bakışlarını fark edince yerde duran sırt çantasını alır, otobüse biner. Otobüs hareket edince Cem' in ayağının altında bir karınca yuvası olduğunu ve Cem' in bu yuvayı bozmuş olduğunu görürüz.

APARTMANIN ÖNÜNDEKİ IHLAMUR AĞACININ YAPRAKLARI TATLI TATLI HIŞIRDAMAKTADIR.

YAZAR **GONCA DUT**

NEDEN ÇOCUK KİTAPLARI OKUMALIYIZ?

Ve o gün bugündür ne zaman canım sıkılsa elime bir çocuk kitabı alıp, büyüyerek ya da yaş alarak unuttuğumuz yüzlerce güzel duyguları, saflığı, doğallığı, olduğun gibi görünmeyi, aklından geçenleri kelimelere dökmeyi kısacası umudu ve dünyada ne kadar iyi duygu varsa yeniden hissedebilmeyi başarıyorum.

Neden çocuk kitapları okumalıyız? Behiç Ak Notos dergisine verdiği bir röportajında şöyle diyor:

"Dilerim yetişkinler de anlıyordur. Ben çocuk öykülerini aslında yetişkinlere yazdığımızı düşünür oldum. O yüzden diyorum ki, kitaplarını masanın üstünde unutanlar çocuklar olsun da, yetişkinler merak edip okusun."

Çocuk edebiyatı sınıfına giren herhangi bir kitabı okumayı bırakalı uzun zaman olmuştu. Ta ki arkadaşımla canımın bu aralar fena sıkıldığını, ne okuduğum kitaptan ne de izlediğim filmlerden hoşlanmadığımı anlattığımda, bana yeniden Şeker Portakalını okumamı önerinceye kadar. İyi ki yeniden okudum. Ve o gün bugündür ne zaman canım sıkılsa elime bir çocuk kitabı alıp, büyüyerek ya da yaş alarak unuttuğumuz yüzlerce güzel duyguları, saflığı, doğallığı, olduğun gibi görünmeyi, aklından geçenleri kelimelere dökmeyi kısacası umudu ve dünyada ne kadar iyi duygu varsa yeniden hissedebilmeyi başarıyorum.

Binlerce çocuk kitabından hangisini elinize alsanız, size içini, hiç lafı dolandırmadan açıverir. Üzmez. Burada ne anlatılıyor acaba dedirtmez. Bir çocuk sadeliği ile her şeyini gözlerinizin önüne seriverir.

Mesela Miceal Ende' nin 1971 yılında basılan fantastik kitabı Momo'yu okuduğunuzda küçük bir kız çocuğu ile zamanı nasıl harcadığınızın muhakemesine girersiniz. Zaman tasarrufu edelim derken aslında yaşamdan tasarruf ettiğinizi fark edersiniz. Yaşamınızın amacını, sevdiklerinizin varlığını, zamanın ne kadar kolay harcandığını, esas harcadığınız şeyin yaşamınız olduğunu anlarsınız, kitabın satırları arasında gezinirken.

Küçük Kara Balık'a ne demeli peki? Özgürlüğe kucak açmak isteyen yavru balığın peşinden siz de esaret altında olduğunuz şeyleri sorgulama ihtiyacına davet edilirsiniz. Yaşadıklarınızı, yaşamak istediklerinizi, olmak istediğiniz yeri yeniden sorgularsınız. Belki de yıllarca cesaret edemediğiniz bir şeye Küçük Kara Balık gibi kimsenin ne dediğine aldırmadan yıllar sonra atlayıverirsiniz.

Benim en sevdiğim çocuk kitaplarından biri de Pal Sokağı Çocukları. Kitabı okudukça arkadaşlık kavramını, dostluğu, düşmanlığı çocukların bakış açısıyla bir kez daha sorgularsınız. Sizin olan nesnelerin elinizden alınmaması için verilen savaşı ve bu savaşta canını ortaya koyan küçük insanların acıklı hikayesini okursunuz. Kitabı bitirdiğinizde yanağınızda iki damla gözyaşı ile kalbinizde yerini almıştır Pal Sokağı Çocukları.

Bu yazıda binlere çocuk kitabını tanıtıp eleştiri yazısı yazabiliriz. Kitapların isimleri önemli değil. Yaş sınırlaması hiç önemli değil. Herhangi birinin şöyle bir kapağını kaldırıp birkaç sayfasını okuyun. O sayfaların sizi nasıl sarıp sarmaladığını hissettikten sonra emin olun bir daha bırakamayacaksınız. Kim bilir belki dünyayı bu kitapları okuyan yetişkin insanlar yeniden yaşanabilir bir yer haline getirebilir. Ne dersiniz?

O SAYFALARIN SİZİ NASIL SARIP SAR - MALADIĞINI HİSSETTİKTEN SONRA EMİN OLUN BİR DAHA BIRAKAMA-YACAKSINIZ

FERİDUN ANDAÇ
EDEBİYAT ATÖLYELERİ

Yaratıcı yazarlık dersleri, edebiyat okumaları, kurgu aydınlatır seminerleri yazıda yolculuk yapanların uğrakları.
Feridun Andaç, kendi yazı/okuma zamanını yaratmak isteyen herkese açık ders ve seminerlerinde çıkış noktası edebiyat haritasının seyrini göstererek iyi okurluktan yazarlığa giden yolun işaretlerini yazı/okuma deneyimleriyle anlatmaktadır.
Çağrısı olan bir yolculuktur edebiyat, düşüncesinin labirentlerinde gezinmek, yazmak, iyi okur olmak için size yeni kapılar açmaktadır her bir atölye/seminer/ders... Yaşamınızdaki yeni rotanız olabilecek bir yolculuğa çağrıdır üstelik.

•Yaratıcı Yazarlık Dersleri
•Edebiyat Okumaları: Bir Yazarınız Olmalı
•Kurgu Aydınlatır
•Film Okuma Atölyesi
•Tematik Seminerler

HAYDAR ERGÜLEN
ŞİİR ATÖLYELERİ

Ne diyeceğimi, nereden başlayacağımı bilemiyorum!
Efendim, şair kolay yetişmiyor, kıymetini bilelim...
Nasıl...Olmadı mı?
Peki, şair ağaçta yetişmiyor! desek...
Böyle böyle gider bu.
İyisi mi, şiir okumak, yazmak, konuşmak, yeniden yazmak, eleştirmek,
bazen sevinip bazen üzülmek, arkadaşlık etmek, şiiri görmek, duymak,
koklamak, oynamak...
Ezcümle, şiire yazılmak için bekliyoruz.

Ben, Haydar Ergülen, Nar'ın babası, 15 şiir, 30 deneme kitabının yazarı,
şiir ve deneme değirmeninde ağarttık biz bu sakalı!(Saçı karıştırmayın!)

Butik Global Online

www.butikglobal.com

@butikglobalonline
Butik Global Online

Doğum gününü ne zamandan beri kutluyoruz?

Bugün hayatımızın olmazsa olmaz olgularından biri olan doğum gününün tarihsel gelişimi hakkındaki bilgimiz hâlâ çok kısıtlı. “**Doğum Gününün İcadı**” bu yönüyle öncü bir yapıt...

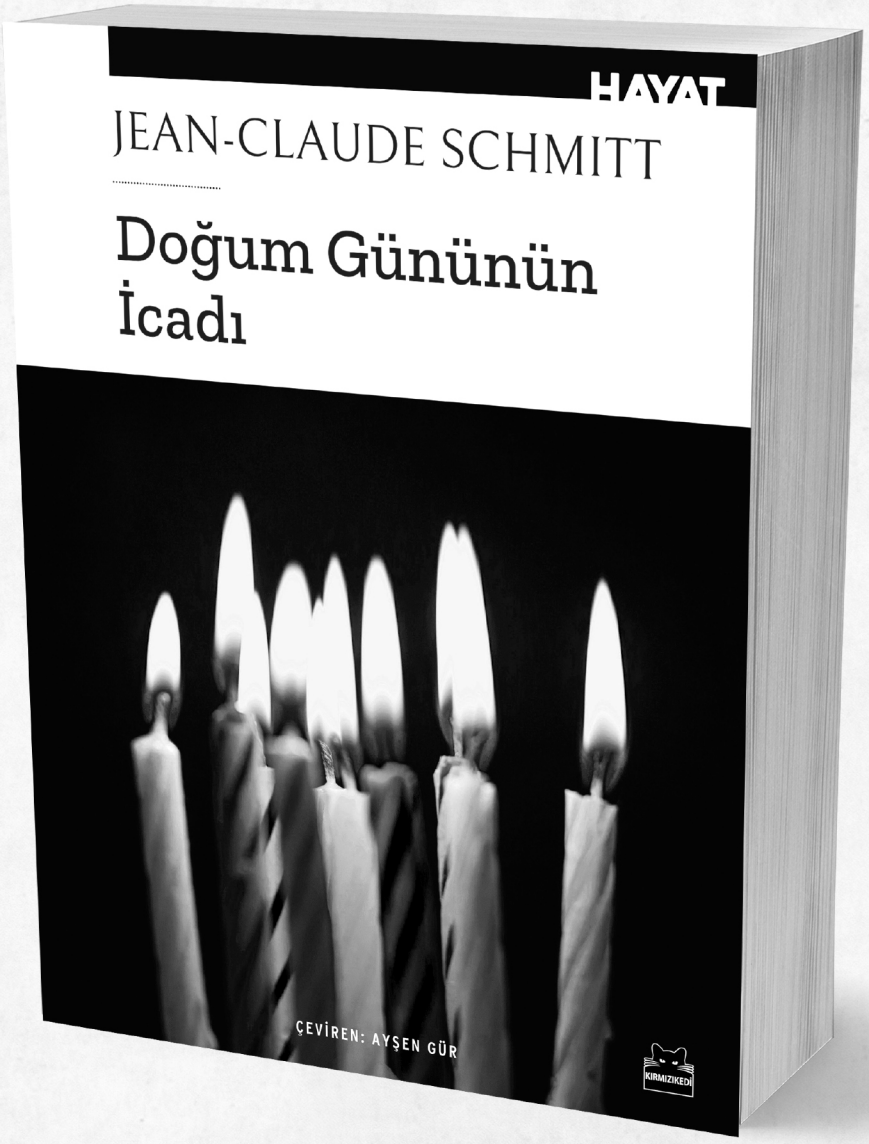

kirmizikedi.com /kirmizikediyayinevi NE KEDİSİZ KIRMIZIKEDİ NE KİTAPSIZ /krmzkedikitap /kirmizikediyayinevi